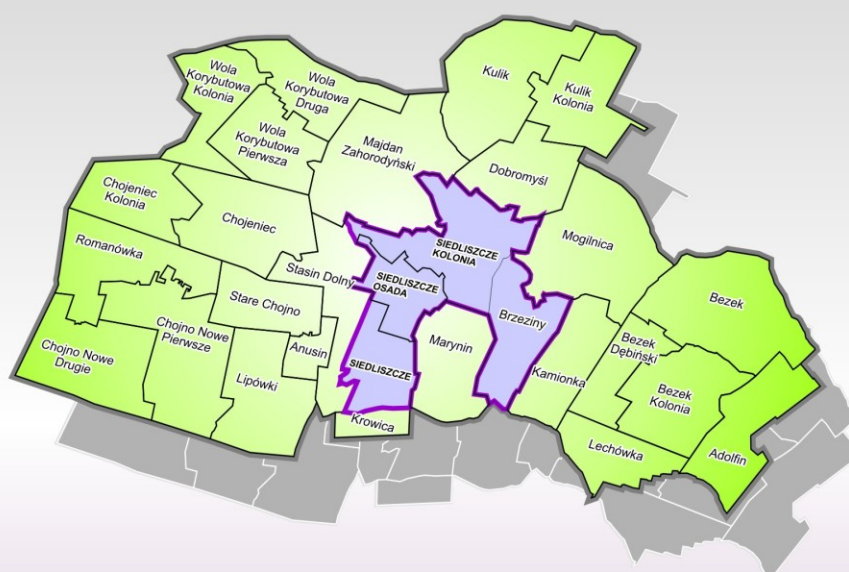

GMINA SIEDLISZCZE

Prognoza

oddziaływania na środowisko projektu

Lokalnego Programu Rewitalizacji
dla gminy Siedliszcze na lata 2016–2023

AUTOR OPRACOWANIA
mgr inż. Inga Kulicka

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
1.1. PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA PROGNOZY	5
1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY	6
1.3. METODY BADAWCZE ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	8
2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	8
2.1. CEL I ZAKRES LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	8
2.2. POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	13
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU ORAZ STANU ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	14
3.1. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO	14
3.1.1. Charakterystyka zagospodarowania i użytkowania terenu objętego opracowaniem .	14
3.1.2. Geologia i złoża kopalin.....	15
3.1.3. Rzeźba terenu	16
3.1.4. Gleby	17
3.1.5. Zasoby wodne	17
3.1.6. Klimat.....	18
3.1.7. Zbiorowiska roślinne.....	19
3.1.8. Fauna.....	19
3.1.9. Powiązania przyrodnicze.....	19
3.1.10. Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe obszaru rewitalizacji oraz stan ich ochrony	20
3.2. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY SIEDLISZCZE	22
3.2.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego	22
3.2.2. Stan czystości hydrosfery.....	24
3.2.3. Stan czystości pedosfery.....	26
3.2.4. Jakość klimatu akustycznego.....	27
3.2.5. Promieniowanie elektromagnetyczne	27
4. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	27
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY ŚRODOWISKOWE ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI USTALEŃ LPR	28
5.1. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH.....	28

6. SPÓJNOŚĆ PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLNOTOWEGO I KRAJOWEGO ..35	
7. PROGNOZA WPŁYWU PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI NA FUNKCJONOWANIE I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA	39
8.1. IDENTYFIKACJA ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI.....	39
8.2. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA REALIZACJI USTALEŃ PROGRAMU REWITALIZACJI NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA NATURALNEGO	40
8.2.1. Różnorodność biologiczna	40
8.2.2. Ludzie	40
8.2.3. Zwierzęta	41
8.2.4. Rośliny	41
8.2.5. Jakość i zasoby wód	42
8.2.6. Jakość powietrza	45
8.2.7. Powierzchnia ziemi	45
8.2.8. Klimat	46
8.2.9. Hałas akustyczny	46
8.2.10. Krajobraz	46
8.2.11. Zasoby naturalne	49
8.2.12. Zabytki	49
8.2.13. Dobra materialne	49
8.2.14. Obszary prawnie chronione, w tym na obszary NATURA 2000	50
8.2.15. LPR a adaptacja do skutków klimatycznych	52
9. RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII.....	53
10. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POWSTAŁE W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ LPR	53
9.1. Definicje i kryteria oddziaływań	53
9.2. Prognoza oddziaływań	54
9.3. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych ...	58
10. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁUYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU LPR.....	60
11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W LOKALNYM PROJEKCIE REWITALIZACJI.....	62
12. WSKAZANIE TRUDNOŚCI PRZY OPRACOWYWANIU PROGNOZY, WYNIKAJĄCYCH Z CHARAKTERU DOKUMENTU.....	63
13. PROPOZYCJA PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU ORAZ CZĘSTOŚĆ JEJ PROWADZENIA.....	63

14. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	63
15. STRESZCZENIE W JĘZYKU	65
AKTY PRAWNE:	68
BIBLIOGRAFIA	70
SPIS TABEL	71
SPIS RYCIN	72

1. WSTĘP

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem przedstawiającym ocenę oddziaływania na środowisko skutków realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Siedliszcze (LPR). Celem dokumentu jest identyfikacja przewidywanych skutków wpływu ustaleń projektu LPR na środowisko naturalne, ocena zaproponowanych rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych oraz zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

1.1. PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze w sprawie oceny oddziaływania na środowisko polityk, planów, programów i strategii, i jest to tzw. „Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko”. Podstawą prawną sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest *ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity z dnia 9 lutego 2016 roku Dz. U. poz. 353) (ustawa OOS)*. Artykuły 46 i 47 w/wym. ustawy nakładają obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych opracowywanych przez organy administracji i precyzują okoliczności, w których sporządzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane.

Przepisy *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...)* korespondują z wymaganiami Unii Europejskiej, podjętymi na poziomie międzynarodowym w dyrektywach Wspólnot Europejskich, m.in. w:

- *Dyrektywie Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 roku w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985),*
- *Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992),*
- *Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),*
- *Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 roku w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),*
- *Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 roku przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału.*

Dodatkowo podstawę prawną stanowią ustawy i rozporządzenia krajowe, m. in.:

- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z dnia 10 lutego 2017 roku Dz. U. z 2017 r. poz. 519),*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz.71),*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 roku w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1800),*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity z dnia 15 października 2014 roku Dz. U. z 2014 r. poz. 112),*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192 poz. 1883),*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031),*
- *Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 roku o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tekst jednolity z dnia 27 listopada 2014 roku Dz. U. z 2014 r. poz. 1789),*
- *Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (tekst jednolity z dnia 7 listopada 2014 roku, Dz. U. z 2016 r. poz. 1987),*
- *Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (tekst jednolity z dnia 27 lutego 2015 roku Dz. U. z 2015 r. poz. 469 z późniejszymi zmianami),*
- *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (tekst jednolity z dnia 9 lutego 2016 roku Dz. U. z 2016 r. poz. 290 z późn. zm.),*
- *Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z dnia 13 maja 2016 roku, Dz. U. z 2016 r. 778),*
- *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tekst jednolity z dnia 14 grudnia 2016 roku Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późniejszymi zmianami),*
- *Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777).*

1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY

Celem opracowania niniejszej Prognozy sporządzonej na potrzeby przeprowadzania postępowania administracyjnego w sprawie strategicznej oceny oddziaływania jest analiza potencjalnych znaczących oddziaływań realizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Siedliszcze na lata 2016-2023 na środowisko. Zarówno Prognoza jak i projekt Programu Rewitalizacji (Program) swoim horyzontem czasowym sięgają do roku 2023. Gmina Siedliszcze wystąpiła do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, Wydział Spraw Terenowych w Chełmie oraz do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o ustalenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. W odpowiedzi na pismo Burmistrza Siedliszcza,

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie, Wydział Spraw Terenowych w Chełmie oraz Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po wnikliwym przeanalizowaniu wniosku, uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Prognoza opracowana została zgodnie z zakresem problemowym wynikającym z *art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie...*, który to precyzuje schemat formalnej i merytorycznej zawartości prognozy oddziaływania na środowisko oraz wymagany zakres analiz i ocen. W ramach opracowania przedstawiono ogólną charakterystykę ustaleń zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji oraz powiązania programu z innymi obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi. W opracowaniu zawarto ocenę istniejącego stanu środowiska naturalnego, krajobrazowego i kulturowego, a także wpływ realizacji ustaleń programu na ich funkcjonowanie. Zgodnie z procedurą zawartą w ustawie ooś, otrzymano uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości przygotowywanej prognozy oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo znak WSTII.411.10.2017.DB z dnia 20 marca 2017 roku) oraz z Lubelskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Lublinie (pismo znak: DNS-NZ.7016.55.2017.MW z dnia 13 marca 2017 roku). Stosownie do zaleceń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie zakres prognozy pogłębiono o.

- wpływ projektowanych zadań ujętych w dokumencie na wody podziemne, zwłaszcza na wody GZWP 407 Niecka Lubelska (Chełm – Zamość), w tym możliwość lokalizacji planowanych inwestycji w oparciu o dokumentację hydrogeologiczną;
- zagadnienia dotyczące wpływu projektowanego dokumentu na możliwość spełnienia celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych, określonych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie „*Planu gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły*” (Dz. U. z 2016 r, poz. 1911) wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz działu III ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (tj. *Dz. U. 2015 r. poz. 469 z późn. zm*);
- wpływ projektowanego zagospodarowania terenu na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy. Należało przeprowadzić analizę przewidywanych oddziaływań na wartości krajobrazowe i turystyczne opracowywanego dokumentu, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony walorów krajobrazowych, punktów widokowych, przedpól ekspozycji i osi widokowych oraz przeprowadzić analizę oddziaływania widokowego planowanego zagospodarowania przestrzennego.
- wpływ realizacji projektu Programu Rewitalizacji na zmiany klimatyczne oraz różnorodność biologiczną. Konieczne było przeanalizowanie czy ustalenia projektowanego dokumentu uwzględniają cele i kierunki adaptacji do zmian klimatu, o których mowa w „*Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmianę klimatu do roku 2020 z perspektywa do roku 2030*” opracowanym przez Ministerstwo Środowiska.

1.3. METODY BADAWCZE ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognoza jest oceną oddziaływania projektu dokumentu LPR na środowisko naturalne, a także w przypadku niekorzystnych zmian, propozycją jego modyfikacji w celu zminimalizowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Ocena oddziaływania projektu na środowisko opiera się na analizie:

- aktualnego stanu funkcjonowania środowiska, określeniu jego odporności na degradację i wyznaczeniu progów krytycznych,
- uwarunkowań wynikających z ustaleń projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- działań związanych z realizacją ustaleń na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody indukcyjno-opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń Programu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystującą wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości.

2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ORAZ JEGO POWIAZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. CEL I ZAKRES LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

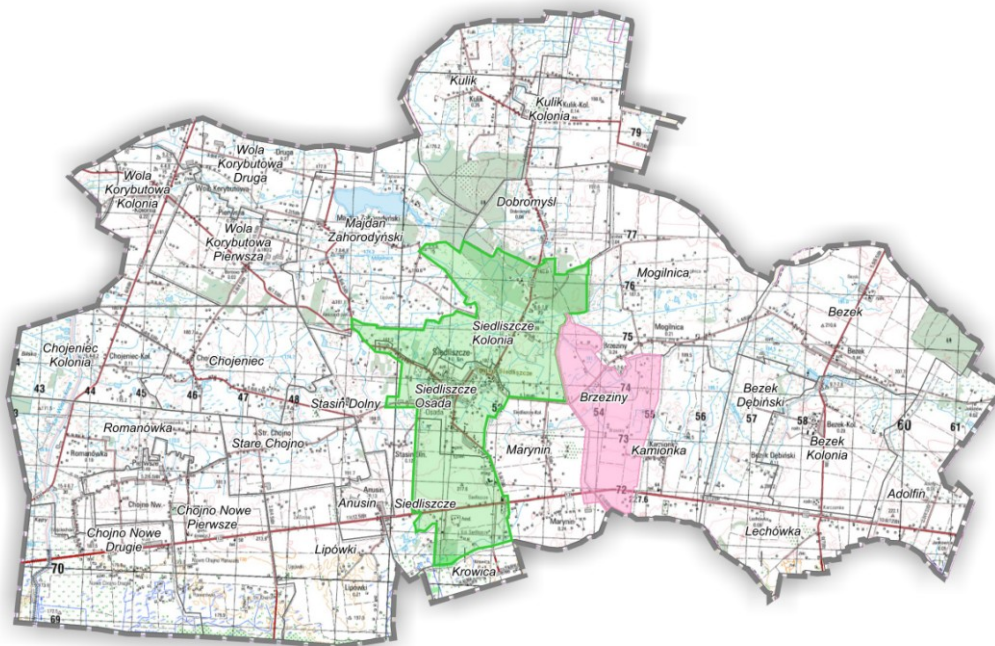
Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2023 ma znaczenie strategiczne i planistyczne. Dokument ten zawiera kluczowe, z punktu widzenia lokalnej społeczności oraz władz gminy, projekty rewitalizacyjne. Dodatkowo Program stanowi narzędzie kontroli i koordynowania realizacji zadań dla osiągnięcia celów stawianym rewitalizacji. Podejmowane w interesie publicznym działania dotyczą skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, których celem jest przywrócenie funkcjonalności poszczególnych terenów i stworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na wskazanych obszarach.

Dokument LPR opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy w pracach nad Programem, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonych analiz ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji Gminy Siedliszcze, dobra znajomość lokalnych uwarunkowań przez członków Zespołu ds. opracowania LPR-u, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności, doprowadziły do wyodrębnienia dwóch obszarów kryzysowych na terenie gminy, cechujących się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, o różnym sposobie zagospodarowania oraz o odmiennym charakterze

pełnionych funkcji, a także różnych problemach. Zasięg terytorialny wyznaczonych obszarów kryzysowych przedstawia rycina nr 1.

Rycina 1. Obszar rewitalizacji w gminie Siedliszcze

opracowanie własne

Obszar miasta Siedliszcze (dawne obręby: Siedliszcze, Siedliszcze Osada oraz Siedliszcze Kolonia) obejmuje swoim zasięgiem ściśle centrum miasta Siedliszcze, gdzie mieści się większość obiektów użyteczności publicznej, tereny mieszkaniowe, a także przestrzenie i obiekty pełniące różne funkcje usługowe. Tym samym obszar rewitalizacji posiada charakter wielofunkcyjny i spełnia szereg istotnych funkcji w życiu społecznym, kulturalnym, administracyjnym i gospodarczym. Z uwagi na pełnione funkcje, jest to obszar o największych sprzecznościach i konfliktach rozwojowych, prowadzących do kumulacji problemów społeczno – gospodarczych, jak również do degradacji technicznej budynków. Wobec powyższego wymaga on wsparcia w ramach procesu rewitalizacji w celu wyeliminowania bądź ograniczenia problemów oraz barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału

Sołectwo Brzeziny, obejmuje teren bezpośrednio przyległy do miasta Siedliszcze. Wybór obszaru rewitalizacji jest ściśle związany ze zidentyfikowanymi w części diagnostycznej problemami degradacji, głównie społecznej (duży stopień bezrobocia, duża liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej), ale również technicznej: zły stan budynków oraz funkcjonalno – przestrzennej: słaba dostępność komunikacyjna, która w zasadniczy sposób przyczynia się do pogłębienia negatywnych zjawisk społecznych, w tym zwłaszcza bezrobocia. Dziedzictwo PGR-ów oddziałuje na wszystkich mieszkańców, pogłębiając niełatwą sytuację najbardziej wrażliwych na wykluczenie grup społecznych. W tym kontekście ważna jest rewitalizacja centrów wsi, które pełnią funkcje gospodarcze, społeczne i kulturalne dla lokalnych społeczności. Rewitalizacja tych obszarów zwiększy atrakcyjność miejscowości na terenach wiejskich, wzmacniając ich rolę jako miejsc spotkań i rekreacji

przyczyniając się do wzmocnienia tożsamości i integralności wsi. Wybór tego obszaru stanowi zatem odpowiedź na potrzebę prowadzenia działań naprawczych

Program rewitalizacji określa wizję obszaru rewitalizacji. Z uwagi na odmienny charakter oraz intensywność występowania problemów społecznych, a także przestrzenno – funkcjonalnych i środowiskowych, dla podobszarów rewitalizacji (obszar miasta Siedliszcze oraz sołectwo Brzeziny) przyjęto dwie wizje.

W 2023 roku Miasto Siedliszcze jest miejscem wysokiej jakości życia o uporządkowanej i reprezentacyjnej przestrzeni publicznej oraz obszarem dynamicznego rozwoju konkurencyjnej, przyjaznej środowisku gospodarki lokalnej, opartej na synergii lokalnych potencjałów rozwojowych.

W 2023 roku sołectwo Brzeziny będzie zamieszkiwać społeczność zintegrowana, o wysokich kwalifikacjach, aktywna gospodarczo na lokalnym i regionalnym rynku pracy, związanym z wysokiej jakości ofertą spędzania wolnego czasu, turystyką i edukacją.

W perspektywie do 2023 roku, dla każdego obszaru rewitalizacji, wyznaczony został cel strategiczny. Aby osiągnąć cel strategiczny rewitalizacji w dokumencie LPR wyznaczone zostały cele operacyjne na obszarach problemowych oraz wyodrębnione wokół nich projekty kluczowe i uzupełniające o większym stopniu szczegółowości. Poszczególne cele strategiczne i operacyjne na obszarach problemowych prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Cele strategiczne i operacyjne obszarów rewitalizacji w gminie Siedliszcze

Obszar miasta Siedliszcze	Sołectwo Brzeziny
Cel strategiczny	
Działania rewitalizacyjne wspierają mieszkańców obszaru kryzysowego w budowaniu więzi społecznych, w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, tworzą korzystne warunki dla rozwoju działalności gospodarczej, dbają o przestrzeń publiczną i środowisko przyrodnicze, kształtując przyjazną przestrzeń do życia i pracy.	Integracja społeczności lokalnej, racjonalne kształtowanie przestrzeni oraz zapewnienie dostępności do infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców
Cele operacyjne	
1. Aktywizacja mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i włączanie grup problemowych w życie społeczności lokalnej	1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym, czynnikiem eliminującym dysfunkcje społeczne
2. Funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna przestrzeń, bazująca na lokalnym potencjale kulturowym, rekreacyjnym i zasobach naturalnych, tworząca warunki do zamieszkania, rekreacji i wypoczynku społeczności lokalnej	2. Aktywizacja mieszkańców w celu wzmocnienia poczucia tożsamości lokalnej i identyfikacji z miejscem zamieszkania
3. Rozwój gospodarczy miasta Siedliszcze poprzez przeciwdziałanie bezrobociu oraz wzmacnianie jego potencjału rozwojowego	3. Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym oraz poprawa jakości środowiska przyrodniczego
4. Poprawa jakości infrastruktury technicznej	

5. Ekologiczna, zadbane przestrzeń miejska

Poniżej, w tabelach zaprezentowane zostały planowane projekty podstawowe oraz projekty uzupełniające (tabela 2) do realizacji w ramach przyjętych celów głównych na wyznaczonych obszarach rewitalizacji w dokumencie LPR.

Tabela 2. Podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne – infrastrukturalne

OBSZAR MIASTA SIEDLISZCZE
PROJEKTY PODSTAWOWE
1. Rewitalizacja parków miejskich w Siedliszczu wraz z nadaniem im nowych funkcji kulturalnych oraz wypoczynkowo – rekreacyjnych
2. Rewitalizacja i adaptacja Dworu Węgleńskich wraz z otaczającą przestrzenią oraz nadanie obszarowi nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnej zwłaszcza dla osób starszych w ramach Klubu Seniora
3. Przebudowa i zagospodarowanie placu targowego na cele promocji lokalnych produktów
4. Rewitalizacja obiektu Spółdzielni Usług Rolniczych w Siedliszczu
5. Modernizacja i poprawa wyposażenia obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej wraz z zagospodarowaniem ich otoczenia (Dom Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna oraz Skansen)
6. Remont i remont Amfiteatru wraz z zagospodarowaniem najbliższego otoczenia
7. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (Ośrodek Zdrowia oraz Zespół Szkół)
8. Poprawa infrastruktury edukacyjnej i wyposażenia dydaktycznego szkół
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE
1. Budowa przedszkola.
2. Rozbudowa placu zabaw w Siedliszczu przy ul. Jasnej wraz z budową altany i ogrodzenia
3. Remont i rozbudowa sali gimnastycznej w Siedliszczu
4. Remont remiz strażackich, głównie w Siedliszczu i Woli Korybutowej Pierwszej
5. Poprawa jakości oraz standardu dróg i chodników na rewitalizowanym obszarze,
6. Budowa parkingów w miejscowości Siedliszcze
7. Budowa ścieżek szlaków rowerowych oraz tras nordic walking
8. Montaż oświetlenia ulicznego
9. Monitoring miejski
10. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Siedliszczu (ul. Przemysłowa, Lubelska),
11. Informatyzacja Urzędu Miejskiego w Siedliszczu
12. Wprowadzenie systemu elektronicznego odczytu wodomierzy oraz wdrożenie zintegrowanego systemu komputerowego
13. Remont stacji wodociągowej w Siedliszczu,

14. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Siedliszcze,
15. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
16. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i innych energooszczędnych rozwiązań
17. Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów poprzez zakup pojemników do zbiórki i segregacji odpadów
18. Podejmowanie działań na rzecz usuwania azbestu
19. Wsparcie osób poszukujących zatrudnienia
20. Poprawa jakości życia osób wymagających wsparcia poprzez dostosowanie obiektów do zapewnienia pomocy społecznej osobom potrzebującym
21. Integracja, aktywizacja i edukacja mieszkańców
22. Wsparcie przedsiębiorców posiadających nieruchomości w centrum Siedliszcza w remontach i adaptacji budynków do rozwoju działalności gospodarczej
SOŁECTWO BRZEZINY
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE
1. Rewitalizacja osiedla popegeerowskiego wraz z najbliższym otoczeniem w sołectwie Brzeziny.
2. Poprawa jakości oraz standardu dróg i chodników na rewitalizowanym obszarze
3. Budowa ścieżek szlaków rowerowych oraz tras nordic walking
4. Montaż oświetlenia ulicznego
5. Termomodernizacja budynków zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (osiedle popegeerowskie);
6. Budowa sieci wodociągowej w sołectwie Brzeziny
7. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i innych energooszczędnych rozwiązań
8. Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów poprzez zakup pojemników do zbiórki i segregacji odpadów
9. Podejmowanie działań na rzecz usuwania azbestu
10. Wsparcie osób poszukujących zatrudnienia
11. Integracja, aktywizacja i edukacja mieszkańców

Aby proces rewitalizacji miał charakter spójny i kompleksowy, wymaga się realizacji, obok przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym (inwestycyjnym), także działań społecznych (tj. tzw. projektów miękkich), ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Tego typu działania są konieczne dla osiągnięcia zamierzeń procesu rewitalizacji, w szczególności zaś dla realizacji jego celów społecznych.

Dokument LPR wymaga zintegrowanego systemu wdrażania, który zapewni efektywne łączenie różnych źródeł finansowania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz współpracy podmiotów, instytucji i lokalnej społeczności zaangażowanych w cały proces rewitalizacji, co szeroko zostało opisane w pkt. 12 projektu dokumentu p.n. *System realizacji (wdrażania) LPR*. Należy wyraźnie podkreślić, iż dokument LPR ma charakter otwarty,

w związku z czym poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji. Dlatego też niezbędne jest systematyczne zbieranie oraz analiza i wykorzystanie informacji o przebiegu wdrażania założeń LPR, co szczegółowo omówiono w pkt. 13 projektu dokumentu p.n. „System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu”.

Realizacja przedsięwzięć (integrujących działania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, techniczne), mają na celu wyprowadzenie obszarów delimitowanych jako rewitalizacji, ze stanu kryzysowego i włączenie ich w procesy rozwojowe. Rewitalizacja traktowana jest jako proces, od którego zależy rozwój gminy Siedliszcze i poprawa jakości życia mieszkańców. Będzie służyła podniesieniu atrakcyjności wskazanych obszarów dla obecnych oraz potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców, zwiększeniu komfortu życia oraz polepszeniu kapitału społecznego. Zaplanowane działania rewitalizacyjne są skoncentrowane lokalnie i zaplanowane z aktywnym udziałem społeczności lokalnej.

2.2. POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Siedliszcze na lata 2016 -2023 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary kryzysowe/problemowe. Dokument ten identyfikuje cele pozwalające na zniwelowanie kluczowych deficytów obszarów problemowych, które w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej powinny korespondować z założeniami na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym. Wobec powyższego, należy podkreślić, iż niniejszy projekt Programu jest z jednej strony zgodny z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym oraz z drugiej strony, tworzy płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin funkcjonowania społeczności lokalnej i samorządu. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Siedliszcze na lata 2016 - 2023 jest komplementarny w swoich założeniach z dokumentami o charakterze programowym i strategicznym na szczeblu lokalnym, regionalny i krajowym, co szeroko zostało omówione w projekcie LPR. W Prognozie ograniczono się do wypunktowania dokumentów, z którymi projekt LPR wykazuje silne powiązania. Należą do nich:

- Program Rozwoju Gminy Siedliszcze na lata 2015 – 2020;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siedliszcze na lata 2014 – 2020;
- Strategia Promocji Gospodarczej, w tym marki gospodarczej gminy Siedliszcze;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze;
- Zintegrowana Strategia Obszaru Funkcjonalnego „Zbiornik wodny Oleśniki”
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Chełmskiego na lata 2014 – 2021;
- Aktualizacja Strategii Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2008 – 2015 (z perspektywą do roku 2020);

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego;
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do roku 2030);
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR) 2010 - 2020;
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK);
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU ORAZ STANU ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO

3.1. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

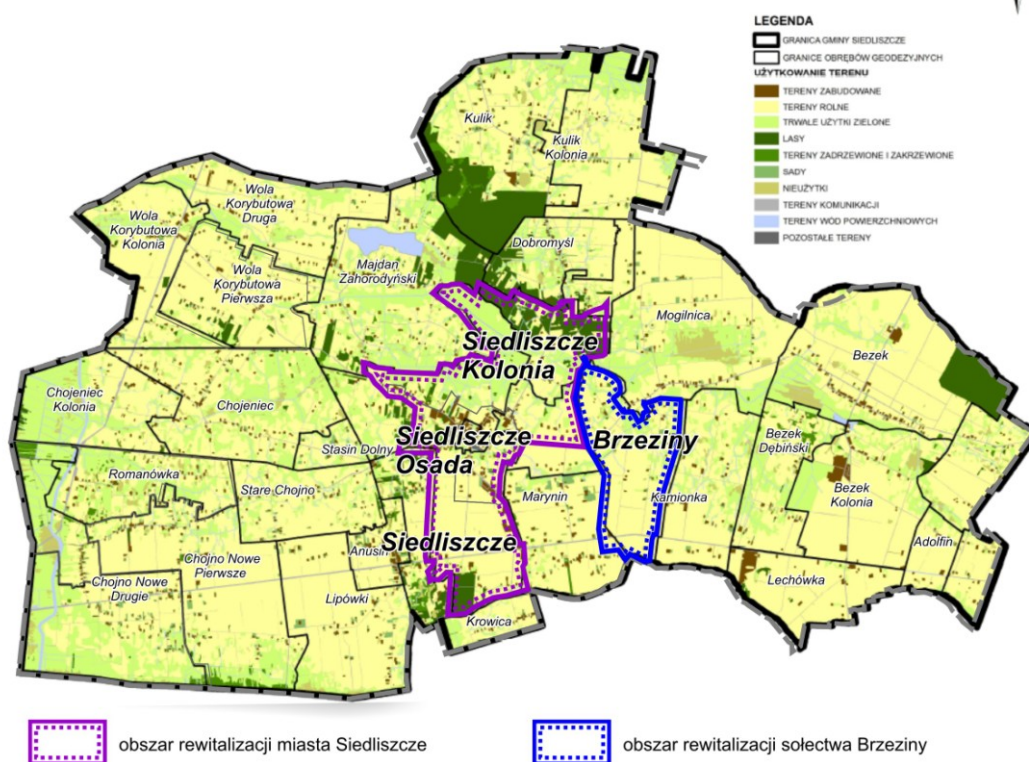
W Prognozie przeprowadzono analizę przyrodniczą obszaru rewitalizacji, z uwagi na konieczność określenia oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na funkcjonowanie środowiska naturalnego. W częściach charakterystyki obszaru objętego LPR, częściowo odnoszono się do terenu całej Gminy Siedliszcze, co podyktowane jest brakiem szczegółowych danych opisujących obszary rewitalizacji.

3.1.1. Charakterystyka zagospodarowania i użytkowania terenu objętego opracowaniem

Obszar rekomendowany do rewitalizacji obejmujący miasto Siedliszcze zajmuje powierzchnię 1596,9ha, co stanowi 10,44% powierzchni gminy. Na omawianym obszarze zameldowanych jest 1489 osób, co stanowi 21,38% ludności ogółem, koncentrując się głównie w jednostce Siedliszcze (16,66% ludności gminy). Na terenie miasta dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Tereny otwarte w obszarze rewitalizacji tworzą głównie tereny rolne, trwałe użytki zielone oraz niewielkie lasy i zadrzewienia, przy czym w jednostce Siedliszcze dominują tereny rolne, zaś w jednostce Siedliszcze Kolonia występują większe płaty trwałych użytków zielonych, co związane jest z doliną przepływającą przez badany obszar rzeki Mogielnicy.

Obszar rewitalizacji sołectwa Brzeziny zajmuje powierzchnię 453,80 ha, co stanowi 2,97% powierzchni gminy Siedliszcze. Na omawianym obszarze zameldowane są 224 osoby, co stanowi 3,22% populacji gminy. Dominuje zabudowa zagrodowa. Na terenie obszaru znajduje się także zabudowa wielorodzinna – osiedle popegeerowskie. W strukturze użytkowania gruntów dominują tereny rolne. W północnej części obszaru występują także kompleksy użytków zielonych.

Rycina 2. Użytkowanie gruntów obszaru rewitalizacji

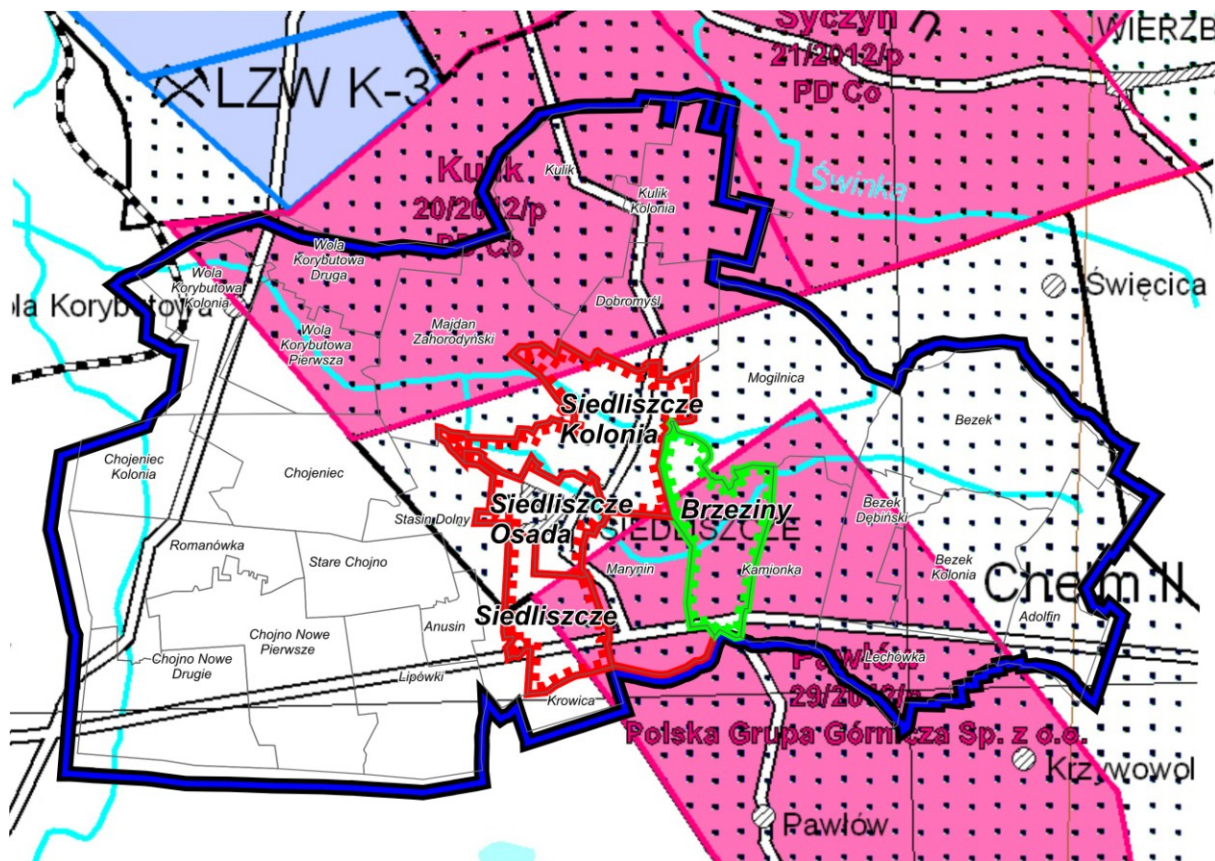
źródło: opracowanie własne na podstawie Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze

3.1.2. Geologia i złoża kopalin

Obszar gminy Siedliszcze, znajduje się w peryferyjnej części platformy wschodnioeuropejskiej, w granicach Niecki Lubelskiej (nadbużańskiej), cechującej się łagodną strukturą paleozoiczną, utworzoną ze skał karbońskich. Najstarsze utwory w podłożu to kambryjskie piaskowce (miąższość > 700 m), powyżej których występują: margle i wapień ordowiku, sylurskie iłowce i mułowce wapniste z soczewkami i laminami wapieni oraz utwory dewonu dolnego (piaskowce, mułowce i iłowce) oraz dewonu środkowego i górnego (wapień i dolomity). Miąższość węglonośnych osadów karbońskich (iłowce, mułowce, piaskowce z wkładkami węgla) jest zróżnicowana i waha się od 600 m do 1600 m. Powyżej utworów paleozoicznych występują utwory mezozoiczne - jurajskie, które wykształcone są w postaci wapieni i dolomitów o miąższości rzędu około 100 m. Występujące nad nimi utwory kredy zalegają na głębokości 400 - 600 m i są reprezentowane przez osady węglanowe, wśród których wymienia się: kredę piszącą, margle, wapień margliste, opoki i opoki margliste. Powyżej występują utwory trzeciorzędowe (miocen) tj.: piaskowce i inne skały okrucowe. W obniżeniach podłoża kredowego występują utwory czwartorzędowe, plejstoceńskie o miąższości około 20 m.

W obszarze rewitalizacji występuje udokumentowane złożo węgla kamiennego, co wynika z faktu, iż gmina położona jest w centralnej części Lubelskiego Zagłębia Węglowego (LZW). W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się złożo węgla kamiennego Chełm II: wschodnia część jednostki Siedliszcze oraz niemal całe sołectwo Brzeziny, co obrazuje poniższa rycina.

Rycina 3. Obszary rewitalizacji na tle Lubelskiego Zagłębia Węglowego

źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowego Instytutu Geologicznego, stan na 31.10.2016r.

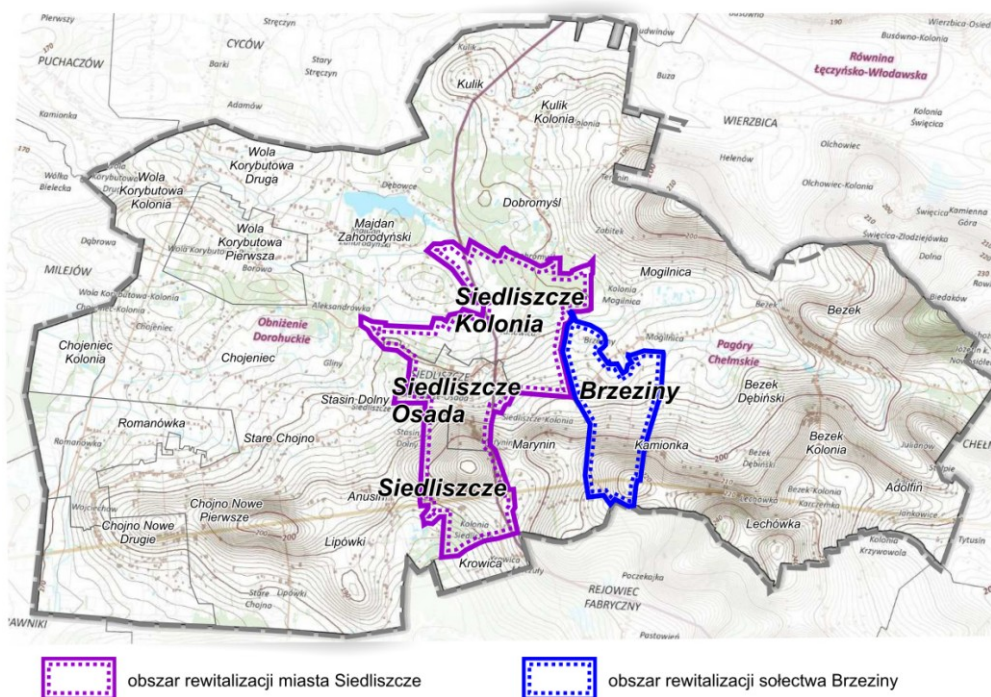
3.1.3. Rzeźba terenu

Zdecydowana większość jednostek analitycznych: Siedliszcze oraz Siedliszcze Osada, a także zachodnia część obszaru Siedliszcze Kolonia, znajdują się w obrębie Obniżenia Dorohuckiego, charakteryzującego się typowym dla nizin równinnych krajobrazem. Miejscami występują niewielkie wzniesieniami o wysokości dochodzącej do 200 m n.p.m.

Bardziej urozmaicona pod względem krajobrazowym jest wschodnia część gminy, dotyczy sołectwa Brzeziny oraz wschodniej części jednostki Siedliszcze Kolonia, które położone są w obrębie mezoregionu o nazwie Pagóry Chełmskie. Występują tu wzgórza kredowe zbudowane z margli kredowych z czapami piaskowców trzeciorzędowych o zróżnicowanej wysokości od 180 do 233 m n.p.m.

Rycina 4. Rzeźba terenu obszaru rewitalizacji

źródło: opracowanie własne na podstawie Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze

3.1.4. Gleby

W obrębie obszaru rewitalizacji przeważają gleby o średniej jakości, należące do klasy bonitacyjnej IVA i IVb. W granicach jednostek analitycznych: Siedliszcze, Siedliszcze Osada oraz Siedliszcze Kolonia nie występują gleby wysokich klas bonitacyjnych, dla których, zmiana przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nie leśne wymaga uzyskania zgody ministra ds. rolnictwa i rozwoju wsi. W obszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Brzeziny, gleby tych klas występują we wschodniej części obszaru, zajmując niewielki fragment przy granicy z sołectwem Kamionka.

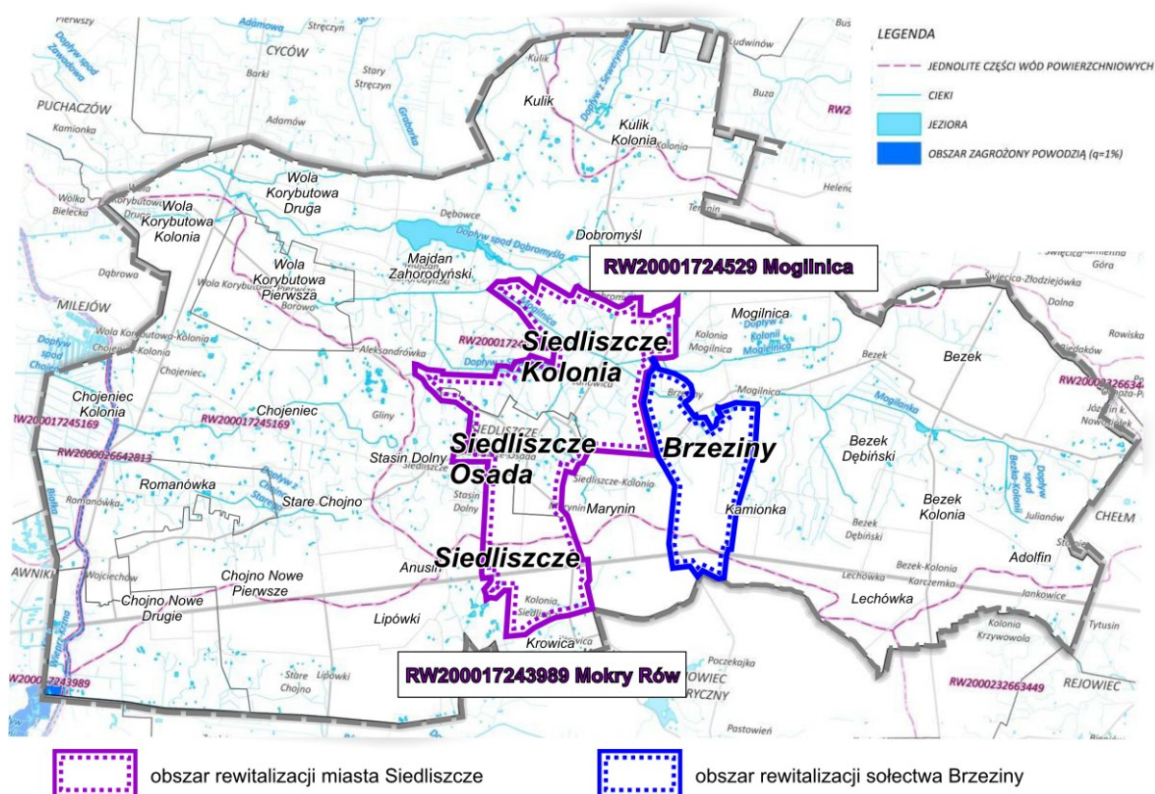
3.1.5. Zasoby wodne

Obszar rewitalizacji położony jest w zlewni rzeki Wieprz. Rzeką, przepływającą przez obszary rewitalizacji jest rzeka Mogilnica, która przepływa przez gminę z południowego – wschodu w kierunku północno – zachodnim, a następnie uchodzi do rzeki Wieprz.

Obszary rewitalizacji, w zdecydowanej większości znajdują się w obrębie JCWP Mogilnica PLRW20001724529, dotyczy jednostek: Siedliszcze Kolonia, Siedliszcze Osada, zdecydowana większość sołectwa Brzeziny oraz północna część jednostki Siedliszcze. Południowa część jednostki Siedliszcze, a także obrzeża sołectwa Brzeziny, położone są w obrębie jednostki PLRW200017243989 Rów Mokry.

Stan JCWP Rów Mokry PLRW200017243989 jest zły, natomiast stan JCWP Mogilnica PLRW20001724529 jest określony jako dobry. Obie JCWP są niezagrożone osiągnięciem celów środowiskowych.

Rycina 5. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie obszarów rewitalizacji

źródło: opracowanie własne na podstawie Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze

Obszary rewitalizacji znajdują się w obrębie JCWPd nr PLGW200090. Występują tu dwa użytkowe poziomy wodonośne pozostające w kontakcie hydraulicznym: czwartorzędowe i kredowe. Oba poziomy pozbawione są praktycznie na całym omawianym obszarze izolacji naturalnej.

Pod względem hydrologicznym obszar rewitalizacji położony jest na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 Niecka Lubelska Chełm – Zamość, dla którego przewiduje się ustanowienie obszaru ochronnego.

3.1.6. Klimat

Klimat na obszarze gminy kształtowany jest pod wpływem mas powietrza polarno – morskigo i polarno – kontynentalnego. Układy mas powietrznych w przebiegu rocznym powodują duże kontrasty termiczne. Występują tu jedne z najwyższych w Polsce wartości promieniowania słonecznego (98 - 100 kcal/cm²/rok). Zgodnie z regionalizacją klimatyczną A. Wosia (1999) gmina Siedliszcze znajduje się w granicach dwóch regionów klimatycznych:

- Regionu Zamojsko – Przemyskiego (R-XXVNI)
- Regionu Wschodniomałopolskiego (R-XXI)

Oba regiony charakteryzują się dużą zmiennością występowania poszczególnych typów pogody. Region Zamojsko-Przemyski obejmuje swym zasięgiem południowy fragment

gminy, zaś Region Wschodniomałopolski pozostałą jej część. Podstawowe parametry charakteryzujące występujący tu klimat są następujące:

- ✓ średnia temperatura powietrza 7 – 8 °C
- ✓ najniższe notowane temperatury -28 – 29 °C
- ✓ najwyższe notowane temperatury + 34 °C
- ✓ średnia amplituda roczna temperatury mieści się w przedziale około 20,0 – 22,5 °C
- ✓ średnia roczna suma usłonecznienia, czyli bezchmurnego nieba wynosi około 1600 h (Region Zamojsko - Przemyski) i około 1600 – 1700 h (Region Wschodniomałopolski)
- ✓ średnia roczna suma opadów kształtuje się w granicach 450 – 500 mm (Region Zamojsko - Przemyski) i około 400 – 450 mm (Region Wschodniomałopolski)
- ✓ pokrywa śnieżna zalega średnio ok. 40 – 50 dni w roku;
- ✓ okres wegetacyjny wynosi ponad 200 dni w roku;
- ✓ wiatry wieją najczęściej z sektora zachodniego (około 30 – 35%) oraz południowego (około 20 – 25%). Kierunki i prędkości wiatrów w dużym stopniu zależą jednak od lokalnego ukształtowania terenu. Cisze i wiatry słabe o prędkości poniżej 2 m/s występują z częstotliwością ok. 50 – 60%.¹

3.1.7. Zbiorowiska roślinne

Dużą różnorodnością szaty roślinnej charakteryzują się obszary wilgotnych łąk kośnych i torfowisk. W ich obrębie dominuje związek *Arrhenatherion i Calthion* oraz zarastające wyrobiska potorfowe zarośla krzewiastych wierzb *Salicetum pentadro-cinereae*. Na brzegach rowów i torfianek rosną olchy czarne i wierzby białe. W zbiornikach wodnych występują rośliny pływające i zbiorowiska szuwarowe. Są one reprezentowane między innymi przez: grążela żółtego, żabiścieka pływającego, rzęsę drobną, pałkę szerokolistną, skrzyp bagienny, szczaw ziemnowodny, szuwara trzcinowego, jaskra wielkiego i inne. Występują tu trzy gatunki roślin naczyniowych objętych ochroną całkowitą: grążel żółty, goryczka wąskolistna i storczyk szerokolistny.

3.1.8. Fauna

Obszary rewitalizacji, dotyczy głównie obszaru miasta Siedliszcze, z uwagi na użytkowanie gruntów, głównie są to tereny zurbanizowane, są ubogie jeśli chodzi o faunę. Występują tu głównie małe, pospolite zwierzęta oraz ptaki synantropijne.

3.1.9. Powiązania przyrodnicze

Największe predyspozycje do kształtowania powiązań przyrodniczych mają tereny związane z dolinami rzek. W systemie przyrodniczym obszaru rewitalizacji najważniejszą rolę odgrywa dolina rzeki Mogilnica. Lokalne znaczenie posiadają kompleksy leśne, które mimo małych powierzchni, stanowią ważną strukturę ekologiczną. W krajobrazie rolniczym, które dominuje w obszarze rewitalizacji, kompleksy leśne stanowią matecznik dla wielu gatunków, a także spełniają rolę obszarów węzłowych, zasilając w gatunki tereny rolne, szczególnie

¹ projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, 2015r.

w przypadku jego wzbogacenia przez gatunki wodne. Należy także podkreślić, iż rozległe przestrzenie otwarte, które występują w obszarze rewitalizacji, pozwalają na utrzymanie lokalnej spójności ekologicznej.

3.1.10. Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe obszaru rewitalizacji oraz stan ich ochrony

O walorach przyrodniczych i krajobrazowych decydują czynniki naturalne w postaci rzeźby terenu, elementy pokrycia naturalnego oraz czynniki antropogeniczne, mające swój wyraz w historycznym, a także współczesnym zagospodarowaniu terenu.

3.1.10.1. Osobliwości przyrody ożywionej i nieożywionej

Przynależność fizycznogeograficzna gminy decyduje o jej wartości zarówno przyrodniczej jak i krajobrazowej. W granicach obszaru rewitalizacji, obejmującego sołectwo Brzeziny oraz część jednostki analitycznej Siedliszcze, dominuje krajobraz wzgórz związany z mezoregionem Pagóry Chełmskie, gdzie wyraźne są deniwelacje terenu. Z uwagi na ukształtowanie terenu i aktualny sposób zagospodarowania, ważnym walorem krajobrazowym są dalekie otwarcia widokowe. Obszar rewitalizacji nie zalicza się do obszarów o wysokich walorach atrakcyjności wizualnej. Niemniej jednak, w rejonie przebiegu drogi krajowej nr 12, w południowej części obszaru rewitalizacji, występują tereny z dalekimi otwarciami widokowymi. Jest to uwarunkowane występowaniem pagórów oraz niewielką ilością zabudowań i terenów zalesionych, które mogłyby przesłaniać widok. Naturalne dominanty, które nie są zalesione stanowią punkty widokowe. Z miejsc tych rozpościerają się otwarcia widokowe na tereny otaczające.

Gmina Siedliszcze, a tym samym obszar rewitalizacji cechuje się niskim stopniem lesistości, w 2015 roku wskaźnik dla gminy kształtował się na poziomie niespełna 5%. Urozmaiceniem dość monotonnego krajobrazu obszaru rewitalizacji są kompleksy leśne, największy w północnej części jednostki analitycznej Siedliszcze Kolonia. Dodatkowo urozmaiceniem krajobrazu są zadrzewienia wzdłuż cieków wodnych, tworząc lokalnie bardzo ważne dla zwierząt płaty ekologiczne. Dodatkowo starodrzewy występujące w zespołach dworsko – parkowych w jednostce Siedliszcze Kolonia oraz w sołectwie Brzeziny stanowią o walorach krajobrazowych obszaru rewitalizacji. Niestety udział terenów urządzonej zieleni publicznej jest niewielki, w obszarze rewitalizacji stanowi go park miejski przy ulicy Sportowej w Siedliszczu.

Wśród terenów rolnych najwyższe wartości przyrodnicze reprezentują łąki i pastwiska, których koncentrację obserwuje się zwłaszcza w jednostce Siedliszcze Kolonia oraz w mniejszym stopniu w sołectwie Brzeziny.

Ze uwagi na walory krajobrazowe ochroną prawną objęty został południowy fragment obszaru rewitalizacji (jednostka Siedliszcze), położony w granicach Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

3.1.10.2. Ochrona przyrody

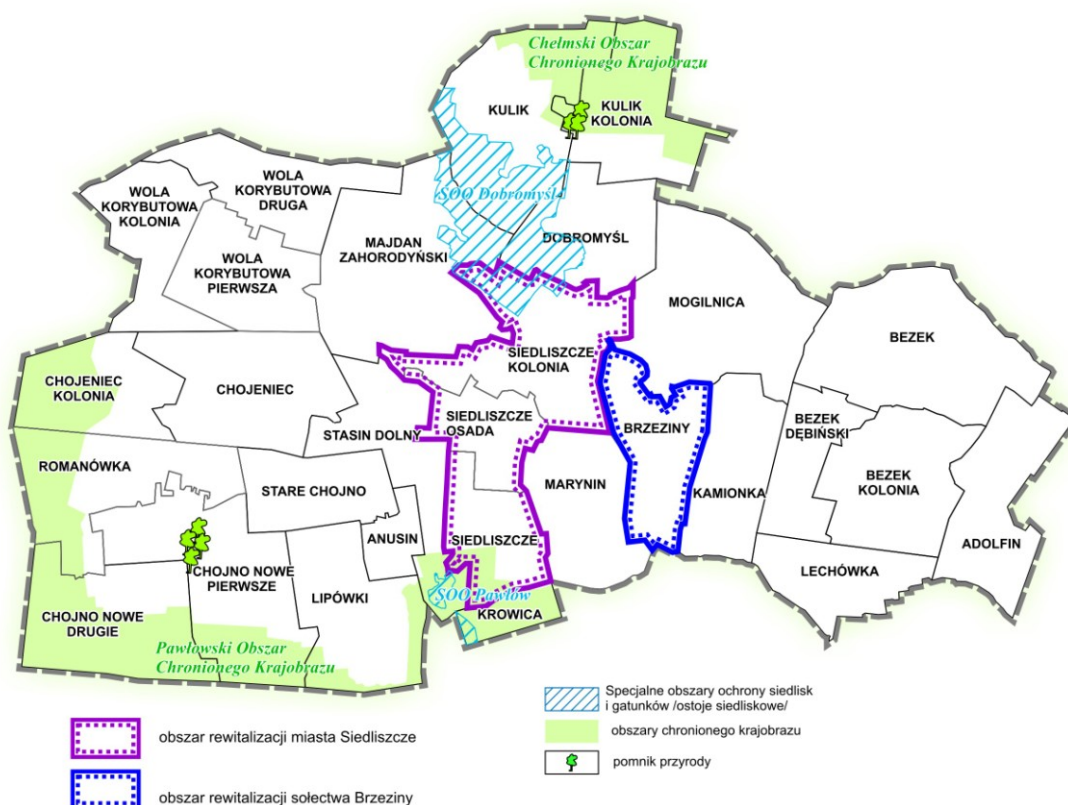
Obszar rewitalizacji obejmujący miasto Siedliszcze oraz sołectwo Brzeziny należy do obszarów o stosunkowo niewielkich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. W granicach

analizowanego terenu występują następujące formy ochrony przyrody, wyznaczone na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- ❖ Specjalny Obszar Ochrony SOO „Dobromyśl” - PLH 060033 występujący w północno – wschodniej części jednostki analitycznej Siedliszcze Kolonia. Ostoja o powierzchni 636,8 ha, obejmuje swoim zasięgiem fragment zlewni rzeki Mogilnicy z gęstą siecią drobnych dopływów i zarastających rowów melioracyjnych. Przedmiotem ochrony na terenie SOO Dobromyśl jest 9 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG;
- ❖ Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony w południowo - zachodniej części jednostki Siedliszcze - powołany w 1983 r. Uchwałą WRN w Chełmie nr XVIII/89/83 z dnia 28 marca 1983 r., a następnie zmieniony Rozporządzeniem Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. oraz Rozporządzeniem Nr 51 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. OChK obejmuje tereny wzdłuż doliny Rowu Mokrego oraz wzdłuż Kanału Wieprz – Krzna.

Na terenie gminy Siedliszcze znajduje się 11 pomników przyrody, przy czym żaden z nich nie znajduje się w obszarze rewitalizacji.

Rycina 6. Obszary chronione na terenie gminy Siedliszcze

opracowanie własne.

3.1.10.3. Walory krajobrazu kulturowego

krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca zarówno wytwory cywilizacji jak i elementy przyrodnicze. Cechą charakterystyczną, dominującą na terenie obszarów rewitalizacji jest krajobraz terenów

otwartych, użytkowanych rolniczo. Tworzą go rozległe powierzchnie równinne - pola uprawne, liczne łąki i pastwiska, poprzecinane rowami melioracyjnymi i lokalnymi ciekami oraz rozproszoną zabudową o charakterze wiejskim.

Najważniejszymi elementami krajobrazu kulturowego obszarów rewitalizacji są:

- kształtowany od XVII wieku zabytkowy układ urbanistyczny miasta Siedliszcze wraz z zachowanym rozplanowaniem ulic oraz liczną zabudową mieszkaniową i zagrodową mającą cechy architektury regionalnej;
- zespół dworsko-parkowy w Siedliszczu, wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/324, którego stan zachowania ocenia się jako niezadowolający;
- zespół dworsko-parkowy w Brzezinach (Brzeziny 41, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków pod nr rej.: A/122/28, którego stan zachowania ocenia się jako zaniedbany,
- grodzisko z wałami tzw. „Zamczysko” – grodzisko wczesnośredniowieczne, wpisane do rejestru zabytków pod numerem rejestracyjnym C/43;
- kościół rzymskokatolicki w Siedliszczu;
- kaplice i krzyże oraz mogiły z różnych okresów rozmieszczone na obszarze miasta (były cmentarz z I wojny światowej, obecnie w granicach cmentarza rzymskokatolickiego; mogiła płk. Piotra Bartaka oraz mogiły żołnierzy WP z 1939 r. na cmentarzu rzymskokatolickim; grób powstańców z 1863 r.; krzyż pamiątkowy wzniesiony z okazji odzyskania niepodległości w 1918 r. oraz miejsce masowej egzekucji na terenie cmentarza żydowskiego);
- zabudowania mieszkalne i gospodarskie, zwłaszcza drewniane noszące wyraźne cechy tradycyjnej architektury regionalnej, w otoczeniu starodrzewu, w tych zachowanych przydomowych sadów owocowych.

Brak kompleksowej rewitalizacji dworów w zespole dworsko - parkowym a także w jego bezpośrednim otoczeniu sprzyja postępującej dewastacji tych terenów, uniemożliwiając adekwatną ekspozycję i wykorzystanie terenu do funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej dla mieszkańców i potencjalnych turystów. Stan zachowania niektórych z nich jest dalece niezadowolający, dotyczy zwłaszcza krzyża pamiątkowego. Znaczna część obiektów stanowiących o walorach kulturowych podobszarów rewitalizacji, mogłaby funkcjonować w obiegu społecznym i gospodarczym.

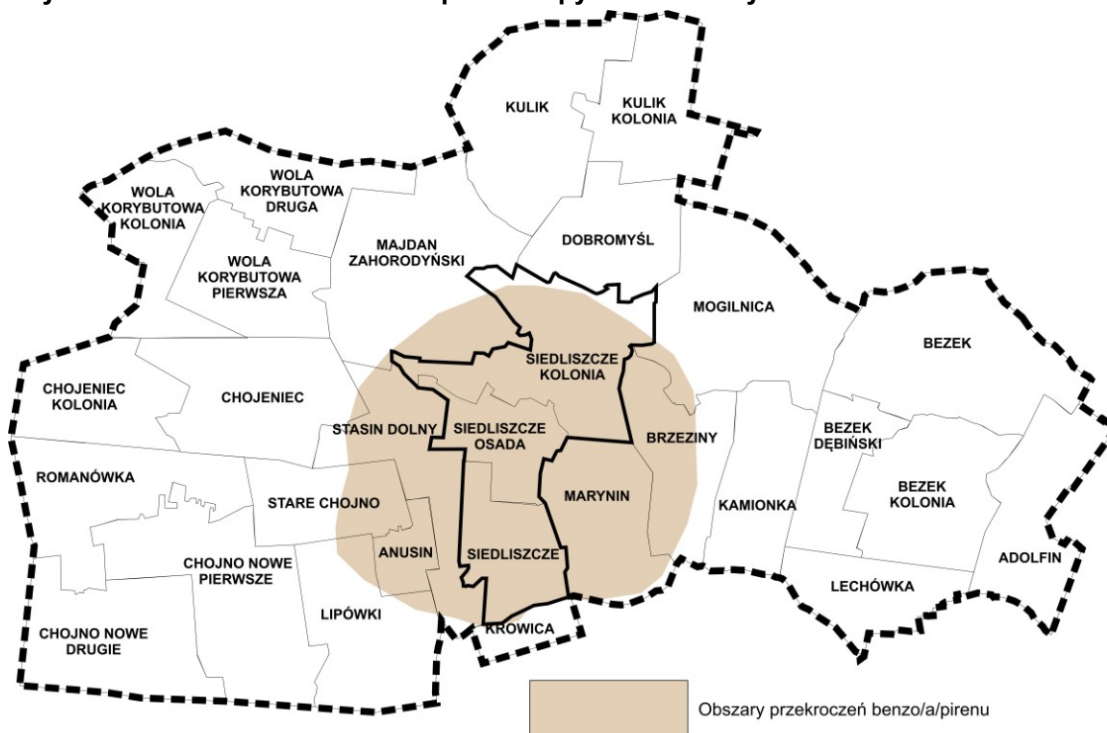
3.2. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY SIEDLISZCZE

3.2.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego

Brak punktów pomiarowych oraz sieci monitorujących stężenie zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery na terenie gminy Siedliszcze utrudnia ocenę jakości powietrza. Źródła informacji na temat jakości powietrza pochodzą głównie z raportów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie. Jak wynika z danych WIOŚ w Lublinie, strefę lubelską, według kryterium ochrony zdrowia, zaliczono do klasy C z uwagi na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM10, średniorocznych stężeń PM2,5 i benzo/a/pirenu w pyle

PM10. Główną przyczyną wysokich stężeń tego rodzaju zanieczyszczeń jest emisja z procesów grzewczych opartych na węglu, w tym tzw. niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. Drugą przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowymi przyczynami są emisja z zakładów przemysłowych, ciepłowni oraz emisja komunikacyjna. W strefie lubelskiej istotny udział ma emisja z rolnictwa (uprawy). Na obszarze gminy Siedliszcze nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM10 oraz średniorocznych stężeń pyłu PM2,5. Najbliżej zlokalizowanym w stosunku do terenu gminy Siedliszcze obszarem, gdzie w 2015 roku zanotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM10 oraz średniorocznych stężeń pyłu PM2,5, jest miasto Chełm. Znacznie gorzej sytuacja wygląda w zakresie benzo/a/pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Przekroczenia tego rodzaju związków chemicznych zanotowano w obszarze rewitalizacji obejmując jednostki analityczne: Siedliszcze, Siedliszcze Osada, Siedliszcze Kolonia oraz sołectwo Brzeziny.

Rycina 7. Przekroczenia benzo/a/pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Oceny jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 r. WIOŚ 2016

Mieszkańcy obszarów rewitalizacji nie mają możliwości podłączenia się do sieci gazowej, z uwagi na brak gazociągu na terenie gminy. Niemniej jednak istnieje możliwość doprowadzenia gazociągu wysokoprężnego od strony gminy Trawniki (gazociąg relacji Fajstławice-Trawniki). Zakładana jest również realizacja na terenie gminy stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia. Na terenie gminy brak jest także zbiorczej sieci ciepłowniczej. Większość gospodarstw domowych zaopatrywanych jest w ciepło ze źródeł indywidualnych opalanych paliwami stałymi, głównie węglem i drewnem. Obiekty użyteczności publicznej oraz budynki wielorodzinne w jednostce Siedliszcze posiadają własne kotłownie opalane

paliwami stałymi. W ostatnich latach kotłownie konwencjonalne są stopniowo wymieniane na olejowe.

Struktura zużycia nośników energii cieplnej na terenie gminy, a zatem i w obszarze rewitalizacji, uwarunkowana jest głównie względami finansowanymi oraz dostępnością danego nośnika. W strukturze rodzajowej nośników energii w roku bazowym dominuje węgiel kamienny, wykorzystywany do celów grzewczych i przygotowania ciepłej wody użytkowej. W sektorze publicznym, węgiel kamienny stanowił 45%, zaś w sektorze prywatnym aż 91%. Pozostałe rodzaje nośników energii kształtują się następująco: energia elektryczna: sektor publiczny – 25%, sektor prywatny – 5%; olej opałowy: sektor publiczny – 23%, sektor prywatny – niespełna 1%; olej napędowy: sektor publiczny – 8%, sektor prywatny – niespełna 1%.

Oprócz emisji pochodzących z sektora komunalno-bytowego, na jakość powietrza obszarów rewitalizacji wpływa również emisja liniowa będąca wynikiem spalania paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych oraz maszyn rolniczych. Charakteryzuje się ona koncentracją wzdłuż szlaków komunikacyjnych i nierównomiernością występowania w ciągu doby. Substancje emitowane z silników pojazdów mają wpływ na jakość powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg. Największa emisja z tego rodzaju źródeł występuje w otoczeniu ważnych szlaków komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, dotyczy głównie drogi krajowej nr 12, przebiegającej przez południową część jednostki Siedliszcze oraz sołectwa Brzeziny.

3.2.2. Stan czystości hydrosfery

Jednostki analityczne tj.: Siedliszcze Kolonia, Siedliszcze Osada, północna część Siedliszcze oraz przeważająca część sołectwa Brzeziny znajdują się w obrębie JCWP Mogilnica RW20001724529. Południowa część jednostki Siedliszcze, a także obrzeża sołectwa Brzeziny, położone są w obrębie jednostki RW200017243989 Rów Mokry.

Oceny jakości wód powierzchniowych w ramach monitoringu dokonuje się zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych*. Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikowany jest w pięciostopniowej skali, ustalonej wg wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych (klasa I - stan bardzo dobry, klasa II - stan dobry, klasa III - stan umiarkowany, klasa IV - stan słaby, klasa V - stan zły). Pojęcie stanu ekologicznego odnosi się do JCWP naturalnych, do JCWP silnie zmienionych i sztucznych stosuje się pojęcie potencjału ekologicznego.

Tabela 3. Wykaz JCWP na terenie obszaru rewitalizacji w gminie Siedliszcze

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Powierzchnia	Zlewnia	Status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Typ odstępstwa	Uzasadnienie derogacji
RW20001724529	Mogilnica	153,9302	Zlewnia Wieprza	Naturalna część wód	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO/ utrzymanie dobrego stanu ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY/ osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	DOBRY	Niezagrożona	brak	Nie dotyczy
RW200017243989	Rów Mokry	112,0262	Zlewnie Wieprza	Sztuczna część wód	UMIARKOWANY/ osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY/ osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Niezagrożona	4(7)	Planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, inwestycje spełniają potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego - Budowa zbiornika małej retencji wodnej Poczekajka: Budowa zbiornika Oleśniki na rzece Wieprz.

źródło: opracowanie własne na podstawie Projektu Aktualizacji Programu Gospodarki Wodnej dorzecza Wisły

Zestawienie JCWP występujących na terenie obszaru rewitalizacji, wraz z podstawowymi parametrami i charakterystyką stanu, przedstawiono w tabeli powyżej. Z danych tych wynika, że stan JCWP Rów Mokry jest zły, zaś JCWP Mogilnica ma stan określony jako dobry. Dla obu JCWP nie stwierdzono zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych. Dla JCWP Rów Mokry przewidziana jest derogacja wynikająca z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód są zanieczyszczenia zawarte w spływach powierzchniowych z terenów zurbanizowanych, nieuporządkowana gospodarka ściekowa w jednostkach osadniczych oraz nieumiejętne nawożenie mineralne i organiczne.

Badania JCWP znajdujących się na terenie obszarów rewitalizacji przeprowadzono w 2015 i 2012 roku, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Stan/Potencjał ekologiczny JCWP znajdujących się na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa JCWP	Punkt pomiarowo - kontrolny	klasa elementów fizykochemicznych	klasa elementów biologicznych	klasa elementów hydromorfologicznych	stan/potencjał ekologiczny	Aktualny stan
2015						
Mogilnica	Mogielnica-Ciechanki	PPD	IV	II	SŁABY	DOBRY
2012						
Rów Mokry	RówMokry - Dorohuczka	PPD	III	II	UMIARKOWANY	ZŁY

źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie środowiska w województwie lubelskim w 2015 i 2012 roku.

Ocena jakości wód podziemnych polega na ocenie stanu ekologicznego jednolitych części wód podziemnych. Oceniany jest stan chemiczny oraz stan ilościowy wód podziemnych. Ocena stanu chemicznego mówi o aktualnej jakości wód, w oparciu o zestaw wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych. Oceny stanu ilościowego oraz chemicznego dwóch JCWPd przeprowadzono w 2010 oraz w 2012 roku. Stan ilościowy oraz stan chemiczny oceniono jak dobry. W przypadku JCWPd nr PLGW200090, obejmującej obszary rewitalizacji w gminie Siedliszcze, projekt Aktualizacji PGW przewiduje derogacje wynikające z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, co spowodowane jest planowaną inwestycją związaną eksploatacją podziemną węgla kamiennego ze złoża "Ostrów". Inwestycja spełnia potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego. Zostało przewidziane zastosowanie działań minimalizujących negatywny wpływ na stan wód. Przedmiotowa JCWPd nie jest natomiast zagrożona pod względem utrzymania dobrego stanu.

Pod względem hydrologicznym obszary rewitalizacji położone są na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 Niecka Lubelska Chełm – Zamość, dla którego przewiduje się ustanowienie obszaru ochronnego. Stopień zagrożenia wód podziemnych, określane jako czas pionowej migracji zanieczyszczeń do GZWP w obszarze rewitalizacji, w zdecydowanej większości wynosi do 5 lat, co świadczy o dużym zagrożeniu tych wód zanieczyszczeniami. Jedynie wody w północnej części obszaru rewitalizacji cechują się średnim stopniem zagrożenia na zanieczyszczenia. Czas pionowej migracji zanieczyszczeń wynosi 5-25 lat.²

3.2.3. Stan czystości pedosfery

Na terenie gminy, największe zagrożenie dla jakości gleb, stwarza nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Dodatkowo gleby w pasach drogowych tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, znajdują się pod wpływem zanieczyszczeń komunikacyjnych tj.: metale ciężkie, chlorki i fenole. Do takich tras zaliczyć należy: drogę krajową: nr 12, która przebiega przez południową część jednostki analitycznej Siedliszcze oraz przez sołectwo Brzeziny. Badania zanieczyszczenia gleby przy ww. trasie wykonywane są w miejscowości Marynin, poniżej miejscowości Siedliszcze. Zanieczyszczenia gleby

² Dokumentacja hydrologiczna dla ustanowienia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika obszaru wód podziemnych GZWP nr 406

metalami ciężkimi nie przekraczają wartości dopuszczalnych, których poziomy określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi.*

3.2.4. Jakość klimatu akustycznego

Hałas stanowi uciążliwość środowiskową uznawaną za jeden z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców. Głównym źródłem hałasu na obszarze rewitalizacji jest ruch komunikacyjny odbywający się drogą krajową nr 12, drogami powiatowymi oraz gminnymi. Na terenie gminy WIOŚ w Lublinie nie prowadzi pomiarów hałasu komunikacyjnego. Z uwagi na plany budowy nowej drogi ekspresowej S12, z dużym prawdopodobieństwem należy stwierdzić, iż nowa droga tranzytowa przejmie przeważającą część ruchu występującego obecnie na drodze krajowej nr 12. W przypadku wystąpienia ponadnormatywnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia powinny być zaplanowane środki minimalizujące. Mniej istotny, praktycznie nieodczuwalny, jest hałas komunalny, związany z drobną działalnością usługową.

3.2.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Najpowszechniejszymi sztucznymi źródłami pól elektromagnetycznych występującymi w środowisku są:

- linie i stacje elektroenergetyczne – źródła pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne – urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od ok. 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Gmina Siedliszcze, a tym samym obszar rewitalizacji nie został objęty badaniami promieniowania elektromagnetycznego (PEM). Najbliżej zlokalizowanym punktem pomiarowo – kontrolnym, na którym dokonano pomiaru poziomu promieniowania elektromagnetycznego był punkt w gminie Sawin, dla którego dokonano pomiaru w 2015 roku. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego wyniosła 0,12 V/m i była zdecydowanie niższa od wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m.

4. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Realizacja ustaleń projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji przyczyni się do zrównoważonego wzrostu gminy poprzez adresowane wsparcie dla przedsięwzięć w celu rozwiązania zidentyfikowanych problemów społecznych, przestrzennych, środowiskowych i gospodarczych gminy. Program Rewitalizacji zakłada koncentrację działań rozwojowych

samorządu gminy w określonych sferach strategicznej interwencji. Brak ich realizacji może negatywnie oddziaływać na dalszy rozwój gminy. Największe efekty powinno się uzyskać w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Do potencjalnych zmian zachodzących w gminie w przypadku braku realizacji założeń zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji zalicza się:

- pogorszenie się sytuacji gospodarczej w gminie, poprzez zmniejszenie się jej atrakcyjności dla inwestorów i brak powstawania nowych firm, czego konsekwencją będzie wzrost bezrobocia, co z kolei przyczyni się do pogorszenia jakości życia mieszkańców;
- pogorszenie lokalnego krajobrazu w wyniku braku rewitalizacji obszarów zdegradowanych;
- pogorszenia atrakcyjności gminy związanej z niską jakością oraz zdegradowanym otoczeniem ośrodków pełniących funkcje kulturalne i rekreacyjne;
- wzrost niezadowolenia mieszkańców, spowodowany ograniczoną możliwością spędzania czasu wolnego;
- pogorszenie atrakcyjności gminy przez wzrost degradacji obiektów zabytkowych i pozostałych budynków;
- wzrost zanieczyszczenia powietrza poprzez brak realizacji zadań z zakresu termomodernizacji budynków;
- degradacja tkanki mieszkaniowej;
- ograniczony dostęp do właściwej infrastruktury, usługowej, oświatowej, kulturalnej i rekreacyjno-wypoczynkowej;
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych;
- powiększające się zagrożenie dotyczące bezpieczeństwa mieszkańców.

Reasumując należy stwierdzić, że realizacja celów LPR doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, zdrowia i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, w związku, z czym jest ona konieczna.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY ŚRODOWISKOWE ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI USTALEŃ LPR

5.1. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH

W procesie planistycznym, dotyczącym możliwości realizacji w obszarze rewitalizacji projektów rewitalizacyjnych, przeanalizowano szereg zagadnień, które mogłyby stanowić kwestie problematyczne z punktu widzenia realizacji ustaleń projektu Programu. Biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe, aktualny stan zagospodarowania oraz charakter projektowanych projektów rewitalizacji, skoncentrowano się na zagadnieniach opisanych poniżej, które mogą stać się potencjalnym źródłem problemów w zakresie ochrony środowiska.

Ochrona przyrody

W obszarze analizy najważniejsze cele ochrony przyrody o wymiarze ponadlokalnym, dotyczą północnej części jednostki analitycznej Siedliszcze Kolonia, gdzie wyznaczony został Specjalny Obszar Ochrony SOO „Dobromyśl” - PLH 060033, na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszar NATURA 2000 (tekst jednolity Dz. U. z 2014r. poz. 1713). Jest to ostoja o powierzchni 636,8ha, obejmująca swoim zasięgiem fragment zlewni rzeki Mogilnicy z gęstą siecią drobnych dopływów i zarastających rowów melioracyjnych. Przedmiotem ochrony na terenie SOO Dobromyśl jest 9 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Poza siedliskami przyrodniczymi przedmiotem ochrony tego obszaru jest także kilka gatunków objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG. Są to: jeden gatunek płazów, jeden gatunek gadów (żółw błotny), pięć gatunków bezkręgowców i dwa gatunki ryb. Żółwie błotne występują na tym terenie w bardzo wysokim zagęszczeniu. Zlokalizowano tutaj jedno z najbogatszych stanowisk w kraju. Obszar jest ważny również dla ochrony strzebli błotnej.

Tabela 5. Przedmioty ochrony obszaru NATURA 2000 Dobromyśl zgodne z SDF

L.p.	Kod	Nazwa przedmiotu ochrony	Pokrycie [ha]	Ocena ogólna
1	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	0,64	C
2	3140	Twardowodne oligo i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	0,06	C
3	6120*	Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	0,13	C
4	6230*	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i>)	0,32	C
5	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	12,1	B
6	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	24,84	C
7	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio- Caricetea</i>)	0,64	C
8	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio- Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	10,83	C
9	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	0,32	C
10	1220*	Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	-	A
11	1188*	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	-	B
12	1134*	Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	-	B
13	4009*	Strzebla błotna <i>Phoxinus phoxinus</i>	-	B
14	1059*	Modraszek telejus <i>Maculinea telejus</i>	-	B
15	1061*	Modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	-	B
16	4038*	Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	-	B
17	1060*	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	-	B
18	1065*	Przeplątka aurinia <i>Euphydryas auriniq</i>	-	B

Ocena: A - doskonała (dla siedlisk / znakomita (dla gatunków) B - dobra, C – znacząca

* Siedliska/gatunki priorytetowe

W rozumieniu art. 33 ustawy o ochronie przyrody zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony tych obszarów, w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W przypadku nadrzędnego interesu publicznego i braku rozwiązań alternatywnych, realizacja inwestycji mogącej znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru NATURA 2000 jest możliwa na tych obszarach, przy zapewnieniu kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów NATURA 2000, o czym mówi *art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody*.

Cenne dla Europy siedliska i gatunki uznane za „szczególnie ważne” określane są jako siedliska i gatunki priorytetowe. Na podstawie *Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty (...)* w SOO „Dobromyśl” stwierdzono występowanie siedlisk priorytetowych tj.: ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe oraz górskie i niżowe murawy bliźniczkowe, a także gatunków priorytetowych takich jak: żółw błotny, kumak nizinny, różanka, strzebla błotna, modraszek telejus, modraszek, czerwończyk fioletek, czerwończyk nieparek oraz przeplątka. W przypadku siedlisk i gatunków priorytetowych, realizacja inwestycji może być możliwa wyłącznie w celu:

- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego,

po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej, o czym mówi art. 34 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z regulacjami ustawowymi, prowadzenie jakiejkolwiek działalności gospodarczej w obrębie ostoi wymagać będzie wypracowania niezbędnych rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych minimalizujących negatywne oddziaływania na przedmiot i cel ochrony tego obszaru, po zastosowaniu których integralność obszaru i jego powiązania a z innymi obszarami nie zostanie zakłócone. Okolicznością sprzyjającą spełnieniu tego warunku jest przyjęty, dla tego obszaru, plan zadań ochronnych (Zarządzenie RDOŚ w Lublinie z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dobromyśl PLH060033, Dz.U. Woj. Lubelskiego z dnia 30.12.2014 r. poz. 4684).

W południowej części jednostki analitycznej Siedliszcze znajduje się Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu, powołany w 1983 r. Uchwałą WRN w Chełmie nr XVIII/89/83 z dnia 28 marca 1983 r., a następnie zmieniony Rozporządzeniem Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. oraz Rozporządzeniem Nr 51 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. Na terenie gminy Siedliszcze Pawłowski OChK obejmuje tereny w południowej (wzdłuż doliny Rowu Mokrego) i południowo-zachodniej części gminy (wzdłuż Kanału Wieprz – Krzna). Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 51 Wojewody Lubelskiego, na terenie tym zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwszstormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w pkt. 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Jednocześnie zgodnie z *art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie dotyczy:

- 1) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 3) realizacji inwestycji celu publicznego;
- 4) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony, zadań ochronnych lub planu zadań ochronnych.

Projektowane kierunki strategicznego rozwoju przestrzennego i społeczno- gospodarczego gminy nie mogą obniżać walorów przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych i kulturowych Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i naruszać obowiązujących w tym obszarze zakazów.

Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów - brak informacji nt. występowania chronionych gatunków na podobszarach objętych „LPR”. Informacje na temat ochrony gatunkowej na obszarze rewitalizacji gminy Siedliszcze są zawarte w materiałach informacyjnych form ochrony przyrody występujących na tym terenie, w tym w szczególności Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz w standardowych formularzach danych obszarów

Natura 2000 (<http://natura2000.gdos.gov.pl/>). Dla pozostałej części obszaru rewitalizacji brak jest aktualnego, szczegółowego rozpoznania w zakresie występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Ochrona zasobów wodnych

Zlewnie wód powierzchniowych chronione są prawnie poprzez obejmowanie ich statusem obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych. Ochrona wód według *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska* polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości, w tym utrzymywanie ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, w szczególności przez utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach oraz doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.

Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie, polegającej w szczególności na zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód, o czym mówi *art. 98 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska*.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, *ustawa Prawo wodne* przewiduje możliwość ustanowienia stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją.

Obszar objęty projektem LPR znajduje się w obszarze GZWP Nr 407 Chełm - Zamość. W związku z brakiem odpowiedniej izolacji oraz wzmożoną eksploatacją wód podziemnych, dla obszarów szczególnie narażonych na degradację wód podziemnych, zwłaszcza wychodni zawodzionych utworów kredowych, na podstawie *art. 59 ust. 2 ustawy Prawo wodne* dopuszcza się wprowadzenie do zasad zagospodarowania przestrzennego i użytkowania terenów zakazów wznoszenia obiektów budowlanych oraz wykonywania robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód. Projekt ochrony GZWP Nr 407 według dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla zbiornika wód „Chełm - Zamość” nie proponuje wprowadzenia w omawianym obszarze szczególnych ograniczeń w zagospodarowaniu. Niemniej jednak realizacja ustaleń projektu LPR na obszarze GZWP Nr 407 wymagać będzie stosowania się do zasad ustalonych w *Dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP Nr 407 (Chełm - Zamość)*. Wszystkie projekty rewitalizacyjne realizowane będą w granicach GZWP Nr 407.

Na terenie obszaru rewitalizacji, eksploatowane jest 1 ujęcie wód głębinowych, znajdujące się w mieście Siedliszcze. Eksploatowane ujęcie wody posiada rezerwy w zakresie możliwości poboru wody. Ujęcie posiada wyznaczoną zgodnie z *ustawą Prawo wodne* strefę ochrony bezpośredniej ujęcia wody, w obrębie której zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Jeden z projektów uzupełniających dotyczy modernizacji ujęcia wody w Siedliszczu. Ujęcie wody nie ma wyznaczonej strefy ochrony pośredniej.

Naczelnym celem w zakresie ochrony zasobów wodnych, jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Cel ten jest realizowany m. in. przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami. Jednym z narzędzi mającym na celu usprawnienie procesu osiągania celów środowiskowych jest realizacja ustaleń *Planu gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły*” (Dz. U. z 2016r., poz. 1911), który jest podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, aby osiągnąć dobry stan tych wód, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu. Wśród celów środowiskowych dla wód podziemnych wymienia się: zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń; zapobieganie pogarszaniu oraz poprawa ich stanu; oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan. W myśl art. 38j ustawy *Prawo wodne*, dopuszczalne jest nieosiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz niezapobieżenie pogorszeniu stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych jeżeli:

- ✓ podejmowane są wszelkie działania, aby łagodzić skutki negatywnych oddziaływań na stan jednolitych części wód;
- ✓ przyczyny zmian i działań, są uzasadnione nadrzędnym interesem publicznym, a pozytywne efekty dla środowiska i społeczeństwa związane z ochroną zdrowia, utrzymaniem bezpieczeństwa oraz zrównoważonym rozwojem przeważają nad korzyściami utraconymi w następstwie tych zmian i działań;
- ✓ zakładane korzyści wynikające ze zmian i działań, nie mogą zostać osiągnięte przy zastosowaniu innych działań, korzystniejszych z punktu widzenia interesów środowiska, ze względu na negatywne uwarunkowania wykonalności technicznej lub nieproporcjonalnie wysokie koszty w stosunku do spodziewanych korzyści.

Obszary rewitalizacji znajdują się w obrębie JCWP Mogilnica RW20001724529 (jednostki analityczne tj.: Siedliszcze Kolonia, Siedliszcze Osada, północna część Siedliszcze i przeważająca część sołectwa Brzeziny) oraz RW200017243989 Rów Mokry (południowa część jednostki Siedliszcze oraz obrzeża sołectwa Brzeziny). Dla obu JCWP nie stwierdzono zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych. Dla JCWP RW200017243989 Rów Mokry przewidziana jest derogacja wynikająca z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Obszary rewitalizacji położone są w obrębie jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o nr 90 według Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Wszystkie projekty rewitalizacji ujęte w projekcie dokumentu znajdują się w obrębie tej jednostki planistycznej. W przypadku JCWPd nr PLGW200090, obejmującej obszar rewitalizacji, PGW przewiduje derogacje wynikające z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, co spowodowane jest planowaną inwestycją związaną eksploatacją podziemną węgla kamiennego ze złoża "Ostrów". Inwestycja spełnia potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego. Zostało przewidziane zastosowanie działań minimalizujących negatywny wpływ na stan wód. Przedmiotowa JCWPd nie jest natomiast zagrożona pod względem utrzymania dobrego stanu.

Ochrona zabytków i dóbr materialnych

Najcenniejsze zasoby dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji zostały wpisane do rejestru zabytków i są to:

- ✓ zespół dworsko-parkowy w Siedliszczu (ul. Szkolna 62, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/324 - stan zachowania zabytku ocenia się jako niezadowolający;
- ✓ grodzisko z wałami tzw. „Zamczysko” – grodzisko wczesnośredniowieczne, wpisane do rejestru zabytków pod numerem rejestracyjnym C/43;
- ✓ zespół dworsko-parkowy w Brzezinach (Brzeziny 41, 22-130 Siedliszcze), wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/122/28 - stan zachowania zabytku ocenia się jako zaniedbany, wymagający podjęcia prac rewaloryzacyjnych. Dwór obecnie jest zamieszkały przez 8 rodzin.

Brak kompleksowej rewitalizacji obiektów oraz zagospodarowania w ich otoczeniu, sprzyja postępującej dewastacji tych terenów, co uniemożliwia adekwatną ekspozycję i wykorzystanie obszaru do funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej dla mieszkańców i potencjalnych turystów.

W obszarze rewitalizacji znajdują się także obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków, o czym szczegółowo traktuje pkt. 3.1.10.3. Znaczna część tych obiektów mogłaby funkcjonować w obiegu społecznym i gospodarczym, jednakże wymagane jest doinwestowanie w ich readaptację, po uzyskaniu wcześniejszej zgody od odpowiednich organów, w tym Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ład przestrzenny, kształtowanie i ochrona krajobrazu

Ład przestrzenny, zgodnie z *ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne. Dostrzeganie w planowaniu przestrzennym gospodarczego znaczenia krajobrazu, stanowi wielką szansę dla procesu budowy atrakcyjnego i konkurencyjnego obszaru, mającego wyraz krajobrazu zharmonizowanego.

Ocenia się, iż w gminie Siedliszcze planowanie przestrzenne jest na wysokim poziomie, z uwagi na pokrycie obszaru gminy obowiązującymi planami miejscowego, w którym to dokumencie określa się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu. W podobszarach rewitalizacji obowiązują:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze przyjęty Uchwałą Nr XIII/69/04 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 25 lutego 2004 roku – obejmujący obszar gminy w jej granicach administracyjnych;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze przyjęty Uchwałą Nr VII/29/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 21 kwietnia 2015 roku (jednostki strukturalne „Siedliszcze-Malinowa”, „Siedliszcze-Szpitalna”);
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze przyjęty Uchwałą Nr VII/28/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 21 kwietnia 2015 roku;

oraz zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowościach Siedliszcze i Marynin przyjęta Uchwałą Nr XXXIII/246/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010 roku.

Ochrona środowiska kulturowego podobszarów rewitalizacji powinna polegać m.in. na:

- ochronie historycznie ukształtowanego i zachowanego układu urbanistycznego miasta Siedliszcze;
- ochronie obiektów zabytkowych przed dewastacją poprzez ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym i użytkowanie niezagrażające zachowanym wartościom kulturowym;
- wyeksponowaniu w przestrzeni i możliwie szerokim udostępnieniu obiektów zabytkowych;
- ochronie i kształtowaniu otoczenia obiektów zabytkowych w sposób niezagrażający ich ekspozycji w przestrzeni m.in. poprzez zakaz lokalizacji w bezpośrednim otoczeniu zabytku, na przedpolu widokowym, osi, otwarciu widokowym obiektów o wysokości lub gabarytach przesłaniających widok na zabytek;
- ochronie i utrzymaniu istniejącej zabudowy historycznej o wyraźnych cechach tradycyjnej architektury regionalnej.

6. SPÓJNOŚĆ PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLNOTOWEGO I KRAJOWEGO

Opracowanie projektu Programu Rewitalizacji, wymaga uwzględnienia zasad, priorytetów i celów wyznaczonych przez dokumenty o charakterze międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Istotne jest to, iż wymagania krajowe w znacznej mierze są spójne z wymaganiami ustanowionymi przez Unię Europejską, czy też organizacje międzynarodowe.

Tabela 6. Ocena spójności projektu *Programu* z celami społeczno – gospodarczymi i ochrony środowiska w dokumentach strategicznych rangi międzynarodowej, wspólnotowej i krajowej

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	
Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
Program obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety tj: wzrost inteligentny - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach; rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu	Spójność obu dokumentów przejawia się wyodrębnieniem projektów, realizacja których przyczyni się do rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu poprzez wspieranie gospodarki zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. LPR będzie wspierać osiągnięcie celów Strategii „Europa

poprzez wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną	2020” w obrębie wszystkich trzech priorytetów, a wspieranie to będzie odbywać się równolegle na wielu płaszczyznach.
--	--

Europejski program walki z ubóstwem

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
Program ma na celu zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były dostępne dla całej społeczności, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.	Spójność obu dokumentów przejawia się tym, iż realizacja projektów rewitalizacyjnych przyczyni się do włączenia osób ubogich i wykluczonych społecznie w aktywny udział w życiu społecznym.

Decyzja 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
Decyzja nr 1600/2002 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustala przede wszystkim zadania i obszary priorytetowe w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ✓ przeciwdziałania zmianie klimatu, ✓ działania w sprawie przyrody i różnorodności biologicznej, ✓ działania w sprawie środowiska naturalnego, zdrowia i jakości życia, ✓ działania w sprawie zrównoważonego wykorzystania i gospodarowania zasobami naturalnymi i odpadami, ✓ działania w sprawie zagadnień międzynarodowych. 	Spójność obu dokumentów przejawia się: <ul style="list-style-type: none"> ✓ w odniesieniu do klimatu – realizacją celów operacyjnych: 5 (S) Ekologiczna, zadbana przestrzeń miejska oraz 3 (B) Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym oraz poprawa jakości środowiska przyrodniczego; ✓ w odniesieniu do środowiska naturalnego – dążeniem do wysokiego poziomu ochrony wód powierzchniowych i gruntowych poprzez rozwój kanalizacji sanitarnej, a także dążeniem do osiągnięcia wyższej jakości powietrza poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa siedliskowa)

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
Celem Dyrektywy jest zachowanie siedlisk naturalnych i gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w stanie sprzyjającym ochronie lub w celu odtworzenia takiego stanu. Dyrektywa wspiera zachowanie różnorodności biologicznej z uwzględnieniem wymagań gospodarczych, społecznych, kulturalnych i regionalnych. Dla realizacji celu, na terenie wszystkich państw UE wyznaczane są specjalne obszary ochrony, tworzące spójną europejską sieć ekologiczną (Sieć Natura 2000)	W obszarze rewitalizacji znajduje się SOO „Dobromyśl”. W grupie podstawowych projektów rewitalizacji, zamieszczonych w projekcie LPR, brak jest projektów, które realizowane będą w granicach przedmiotowego terenu. Niemniej jednak, w grupie projektów uzupełniających projekt LPR wymienia projekty tj.: modernizację dróg, budowa tras i ścieżek rowerowych itp. W związku z powyższym należy sądzić, iż realizacja tego typu przedsięwzięć, mogą osłabić cele środowiskowe zawarte w Dyrektywie, wchodząc w konflikt z ochroną siedlisk i gatunków, szczególnie w przypadku realizacji działań na obszarach Natura 2000 lub w ich otoczeniu. W związku z powyższym, prowadzenie jakiegokolwiek działalności gospodarczej w obrębie ostoi wymagać będzie wypracowania niezbędnych rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych minimalizujących negatywne oddziaływania na przedmiot i cel ochrony tego obszaru, po zastosowaniu których integralność obszaru i jego powiązania z innymi obszarami nie zostanie zakłócone.

Odnowiona Strategia UE dotycząca trwałego rozwoju, przyjęta przez Radę Europejską

dniach 15 – 16 czerwca 2006 r.

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LGPR znaczące dla realizacji celów
<p>Do głównych wyzwań cywilizacyjnych, jakie przed UE stawia Odnowiona strategia UE dotycząca trwałego rozwoju (...) należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ograniczenie zmian klimatu, ✓ zrównoważony transport, ✓ zrównoważona konsumpcja i produkcja, ✓ poprawa gospodarowania zasobami naturalnymi. 	<p>Projekt GPR odpowiada na większość tych wyzwań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dążeniem do osiągnięcia lepszej jakości powietrza poprzez termomodernizację obiektów, a także rewitalizację i utworzenie zielonych przestrzeni publicznych; ✓ wskazując konieczność podjęcia kompleksowych działań w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, przyrodniczym i kulturowym na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego.

Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Celem nadrzędnym jest doprowadzenie do ustabilizowania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegałby niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny.</p>	<p>Spójność dokumentu przejawia się określeniem kierunków działań w obszarze gminy mających na celu ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń, a także dążeniem do osiągnięcia lepszej jakości powietrza poprzez termomodernizację obiektów, a także rewitalizację i utworzenie zielonych przestrzeni publicznych;</p>

Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska)

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Celem Konwencji jest ochrona gatunków wędrownych zwierząt. W grupie istotnych zagrożeń dla tych gatunków jest utrata siedlisk niezbędnych do tego, aby mogły one przeżyć na różnych etapach ich wędrówki i bezpośrednia ich eksterminacja.</p>	<p>Projekt LPR nie stwarza zagrożeń dla wypełnienia postanowień Konwencji, z uwagi na fakt zachowania drożności korytarzy ekologicznych przebiegających przez obszar gminy.</p>

Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska)

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Celem Konwencji jest zachowanie europejskich gatunków dzikich zwierząt i roślin oraz ich naturalnych siedlisk, zwłaszcza gatunków endemicznych, zagrożonych i ginących, ochrona których wymaga współdziałania kilku państw.</p>	<p>Spójność dokumentu przejawia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrzymaniem istniejącej ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych – dotyczy SOO „Dobromyśl” oraz Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; – zachowaniem drożności systemu przyrodniczego gminy;

Konwencja o różnorodności biologicznej

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Celem Konwencji jest ochrona różnorodności, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych.</p>	<p>Zapisy LPR są spójne z tym dokumentem dzięki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachowaniu drożności korytarzy ekologicznych;

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Kierunki działań systemowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska; ✓ aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym. 	<p>Procedura tworzenia Programu Rewitalizacji, wpisuje się w realizację dwóch spośród siedmiu kierunków działań systemowych przyjętych w PEP, jakimi są: udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska oraz ekologizacja planowania przestrzennego (wdrożenie</p>

<p>Do najważniejszych wyzwań zalicza się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ochronę zasobów naturalnych; <ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona przyrody; ▪ racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi; ✓ poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego 	<p>przepisów umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na etapie sporządzania Lokalnego Programu Rewitalizacji).</p> <p>Spójność dokumentu przejawia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ w odniesieniu do środowiska wodnego – dążeniem do wysokiego poziomu ochrony wód powierzchniowych i gruntowych poprzez rozwój kanalizacji sanitarnej;
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	
Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się w politykę przestrzenną w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego; ✓ przeciwdziałania suburbanizacji; ✓ optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze; 	<p>Projekt LPR wyznacza ramy dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary kryzysowe/problemowe</p>
Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	
Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Szczególną uwagę zwraca się na wymiar terytorialny podejmowanych działań oraz wzmocnienie i lepsze wykorzystanie potencjałów regionalnych. Do 2020 r. nacisk strategiczny zostanie położony w głównej mierze na wzmocnianie potencjałów, które w przyszłości zagwarantują długofalowy rozwój, a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedzinie, w których występują największe deficyty.</p>	<p>Projekt LPR wyznacza ramy dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary kryzysowe/problemowe.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	
Cele/zadania/problemy istotne dla projektu LPR	Rozwiązania projektu LPR znaczące dla realizacji celów
<p>Wyznacza cele rozwoju regionalnego o wyraźnym terytorialnym zorientowaniu na politykę wobec obszarów wiejskich i miejskich. Celem strategicznym polityki regionalnej jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Adresatem przedsięwzięć rozwojowych są obszary funkcjonalne w kontekście wykorzystania ich potencjałów.</p>	<p>Projekt LPR wyznacza ramy dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary kryzysowe/problemowe.</p>

7. PROGNOZA WPLYWU PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI NA FUNKCJONOWANIE I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

8.1. IDENTYFIKACJA ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2023 wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, które mogą zostać zakwalifikowane jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko ze względu na ujęcie w przedmiotowym dokumencie działań polegających na:

- uporządkowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni centrum obszaru rewitalizacji miasta Siedliszcze, w celu poprawy funkcji kulturowych i reprezentacyjnych oraz przystosowania do pełnienia funkcji kulturalnych, wypoczynkowo - rekreacyjnych (projekt 1, 3);
- rewitalizacja i adaptacja zabytków kultury wraz z otaczającą przestrzenią oraz nadanie obszarom nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych (projekt 2);
- rewitalizacji obiektu Spółdzielni Usług Rolniczych wraz z zagospodarowaniem najbliższego otoczenia (projekt 4);
- rozbudowie sieci wodociągowej w sołectwie Brzeziny (projekt uzupełniający);
- modernizacji stacji wodociągowej w Siedliszczu (projekt uzupełniający);
- rozbudowie sieci kanalizacyjnej w Siedliszczu (projekt uzupełniający);
- uzbrojeniu terenów inwestycyjnych w Siedliszczu (projekt uzupełniający);
- poprawie jakości oraz standardu dróg i chodników (projekt uzupełniający Siedliszcze i Brzeziny);
- budowie parkingów w miejscowości Siedliszcze (projekt uzupełniający);
- budowie ścieżek i szlaków rowerowych (projekt uzupełniający).

Realizacja tego typu przedsięwzięć nie oznacza jednak wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, lecz kwalifikuje tego typu przedsięwzięcia do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko [w myśl art. 59 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie... w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena na tym etapie będzie miała charakter bardziej szczegółowy, ponieważ znane będą wtedy dokładne parametry przedsięwzięcia. Na etapie strategicznej oceny przeprowadzanej na potrzeby projektu Programu Rewitalizacji, możliwe jest jedynie wstępne oszacowanie wpływu przedsięwzięć w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska (mających znaczenie dla ocenianego dokumentu LPR 0 projekty podstawowe), w tym na obszary chronione (obszar NATURA 2000), potwierdzenie lub wykluczenie potencjalnego znaczącego negatywnego oddziaływania.

Z uwagi na fakt, iż na obecnym etapie sporządzania projektu Programu Rewitalizacji, brak jest precyzyjnych informacji odnośnie parametrów przedsięwzięć realizowanych w ramach projektów rewitalizacyjnych, omówione zostaną prawdopodobne oddziaływania i potencjalny wpływ na środowisko naturalne. Na potrzeby identyfikacji potencjalnego wpływu na środowisko przyjęto, iż realizacja projektów rewitalizacyjnych wiązać się będzie z zajęciem terenu pod zabudowę kubaturową i niezbędny dla jej obsługi układ komunikacyjny oraz z oddziaływaniem na etapie funkcjonowania.

8.2. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA REALIZACJI USTALEŃ PROGRAMU REWITALIZACJI NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Projekt Programu Rewitalizacji został opracowany w celu rewitalizacji obszarów kryzysowych poprzez zaktywizowanie społeczne, gospodarcze i infrastrukturalne obszaru zagrożonego marginalizacją i silniejsze włączenie go w procesy rozwojowe. Realizacja projektów wymienionych w dokumencie LPR przyczyni się do poprawy stanu elementów środowiska w stosunku do stanu obecnego. Niemniej jednak niektóre z zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć mogą lokalnie oddziaływać na środowisko, zwłaszcza na etapie budowy. W trakcie wykonywania prac związanych z realizacją projektów rewitalizacyjnych zakłada się krótkotrwałą, chwilową i odwracalną ingerencję w środowisko przyrodnicze i kulturowe, powodując przejściowe uciążliwości. Ze względu na znaczny stopień ogólności sformułowań w zakresie opisu projektów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie ogólnej ich oceny. W ramach procedury OOS przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych przedsięwzięć, a także ewentualne działania minimalizujące, czy kompensujące negatywny wpływ na środowisko. Poniżej zaprezentowano możliwe oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, wynikające z realizacji projektu Programu Rewitalizacji dla gminy Siedliszcze.

8.2.1. Różnorodność biologiczna

Planowane projekty rewitalizacyjne zawarte w Programie Rewitalizacji zawierają przedsięwzięcia, które w większości przypadków nie będą znacząco ingerować w różnorodność biologiczną. Projekty związane z rewitalizacją parków miejskich, czy też z zagospodarowaniem zespołów dworsko-parkowych w Siedliszczu Kolonia oraz w Brzezinach mogą oddziaływać na bioróżnorodność w sposób bezpośredni, długoterminowy i stały, zarówno pozytywny, jak i negatywny. Wszelkie prace rewitalizacyjne związane z wykonaniem zorganizowanej zieleni, tworzeniem nowych ścieżek spacerowych i rowerowych, miejsc parkingowych zachwieją środowisko naturalne, powodując ubożenie bioróżnorodności poprzez fizyczną degradację, a także zmniejszenie powierzchni lub zmianę charakteru siedlisk.

8.2.2. Ludzie

Oddziaływanie na ludzi i zwierzęta związane z realizacją planowanych celów i kierunków działań określonych w Programie Rewitalizacji będzie najczęściej pozytywne lub neutralne. Oddziaływania pozytywne wiązać się będą z poprawą jakości życia mieszkańców, ich społeczną i zawodową aktywizacją, poprawą efektywności energetycznej użytkowanych

budynków, rozwojem przedsiębiorczości, rozwojem systemu wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych, podniesieniem dostępności i jakości usług społecznych, zmniejszeniem liczby osób uzależnionych, poprawa sytuacji w rodzinach, poprawa bezpieczeństwa, podniesieniem poziomu aktywności i integracji społecznej, zwiększeniem aktywności organizacji pozarządowych, poprawą warunków mieszkaniowych i zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej dla ludzi młodych, nadaniem nowych funkcji (społecznych, kulturalnych, gospodarczych itp.) budynkom i terenom zrewitalizowanym, ochroną i wykorzystaniem walorów kulturowych, w tym obiektów zabytkowych, wykreowaniem otwartych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych integrujących różne grupy społeczne i wiekowe, poszerzeniem oferty turystycznej i sportowo-rekreacyjnej poprzez modernizację i budowę odpowiedniej infrastruktury, stworzeniem/ rozwojem produktów turystycznych, rozwojem instytucji kultury, poprawą jakości infrastruktury komunikacyjnej, usprawnieniem organizacji ruchu, poprawą estetyki centrum miasta Siedliszcze, a co z tym się wiąże wzrostem prestiżu centrum, poprawą stanu środowiska naturalnego (głównie poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków i likwidację niskich źródeł emisji zanieczyszczeń oraz rewitalizację powierzchni terenów zielonych). Pozytywne oddziaływania na zdrowie człowieka związane będą z realizacją inwestycji uwzględniających poprawę stanu środowiska przyrodniczego w tym poprawę jakości wód, powietrza, gleb, ale także podnoszące jakość usług socjalnych i edukacyjnych. Zadbanie o wszystkie elementy środowiska, usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na jego ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie). Przewidywane negatywne oddziaływanie będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy i odwracalny, który będzie związany z pojawieniem się czynników negatywnych, takich jak hałas, drgania, pylenie, a także emisja zanieczyszczeń do wód i gruntu oraz utrudnienia komunikacyjne. Oddziaływanie negatywne będzie wynikiem podejmowanych inwestycji, które wymagają podejmowania prac budowlanych, modernizacyjnych i montażowych.

8.2.3. Zwierzęta

Projekty rewitalizacyjne realizowane będą głównie na terenach zurbanizowanych, a więc na obszarach już przekształconych przez człowieka, zatem zakłada się brak znaczących oddziaływań na populację gatunków chronionych, zmniejszenie zasięgu ich występowania czy też pogorszenie jakości i funkcjonowania populacji i siedlisk. Na etapie realizacji projektów związanych z prowadzeniem prac budowlanych związanych z modernizacją budynków, powinno uwzględniać się ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach budynków (zgodnie z *Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*). Konieczność uwzględniania obecności ptaków i nietoperzy podczas remontów budynków wynika z przepisów prawa polskiego i wspólnotowego.

8.2.4. Rośliny

Planowane projekty rewitalizacyjne w znaczący sposób wpłyną pozytywnie na szatę roślinną, przejawiając się uporządkowaniem i pielęgnacją terenów zieleni. Należy także zaznaczyć, iż na etapie realizacji większości projektów istnieje duże prawdopodobieństwo wystąpienia

krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na szatę roślinną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych.

8.2.5. Jakość i zasoby wód

W projekcie LPR nie planuje się zadań, które przyczynią się do pogorszenia lub znacznego naruszenia zasobów wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych występujących na terenie obszarów rewitalizacji jak i całej gminy, które mogłyby oddziaływać na tereny sąsiadujące. Największe korzyści dla wód powierzchniowych i gruntowych przyniesie realizacja działań w zakresie modernizacji i uporządkowania sieci kanalizacyjnych oraz wodociągowych w obszarze rewitalizacji, wymienione w dokumencie LPR jako projekty uzupełniające. Działania w zakresie uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na obszarach do tej pory nieskanalizowanych, a co za tym idzie poprawy stanu lub utrzymania dobrego stanu wód wpływają pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych określonych w *Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły*, polegających na spełnieniu wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym. Celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu. Wszelkie zadania w ramach LPR należy realizować zgodnie z zapisami *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 roku w sprawie warunków, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1800)*, określające:

- ❖ substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, powodujące zanieczyszczenie wód, które powinno być eliminowane, oraz substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, powodujące zanieczyszczenie wód, które powinno być ograniczane;
- ❖ warunki, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, w tym najwyższe dopuszczalne wartości zanieczyszczeń, oraz warunki, jakie należy spełnić w celu rolniczego wykorzystania ścieków;
- ❖ miejsce i minimalną częstotliwość pobierania próbek ścieków, metodyki referencyjne analizy i sposób oceny, czy ścieki odpowiadają wymaganym warunkom;
- ❖ najwyższe dopuszczalne wartości zanieczyszczeń dla ścieków z oczyszczalni ścieków bytowych i komunalnych.

a) Wody powierzchniowe

W myśl przepisów ustawy *Prawo wodne*, dla potrzeb gospodarowania wodami, podstawową jednostką jest jednolita część wód (JCW, definiowana jako oddzielny i znaczący element wód). Ocenę stanu jednolitych części wód powierzchniowych prowadzi się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym pojęciem określającym jakość wód powierzchniowych jest stan wód, który określa się poprzez łączną ocenę stanu ekologicznego (potencjału ekologicznego w przypadku JCW sztucznych i silnie zmienionych) oraz stanu chemicznego. Ocena stanu (potencjału) ekologicznego i stanu chemicznego wymaga oznaczenia szeregu wskaźników i porównania ich z wartościami odniesienia. Ramowa Dyrektywa Wodna nadaje priorytetowe znaczenie elementom biologicznym przy określaniu stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych.

Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne, znajdują się na obszarze jednostki planistycznej gospodarowania wodami – jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) – Mogilnica o kodzie PLRW20001724529. Według *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (PGW) JCWP Mogilnica o kodzie PLRW20001724529 została oceniona jako naturalna część wód o dobrym stanie, niezagrażona osiągnięciem celu środowiskowego jakim jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód. *Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły* nie przewiduje odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych dla przedmiotowej JCWP. Oceny aktualnego stanu jednolitej części wód dokonano na podstawie wyników monitoringu jakości wód powierzchniowych prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, który dla JCWP Mogilnica o kodzie PLRW20001724529 przeprowadzono w 2015 roku. Klasyfikacja stanu wód dla JCWP Mogilnica z wyszczególnieniem wskaźników jakości wód przedstawia się następująco:

Typ abiotyczny	17
Klasyfikacja JCWP jako silnie zmienionej	tak
Nazwa punktu pomiarowo – kontrolnego	Mogielnica - Ciechanki
Biologiczne elementy jakości wód:	
Fitobentos	III
Makrofity	II
Makrobezkręgowce bentosowe	II
Ichtiofauna	IV
Klasyfikacja elementów biologicznych	IV
Elementy fizykochemiczne	II
Elementy hydromorfologiczne	II
Potencjał ekologiczny	słaby
Stan chemiczny	dobry
Stan JCWP	zły

źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny JCWP badanych w latach 2010 – 2015, WIOS

Ocenę przeprowadzono na podstawie fitobentosu, sklasyfikowanego jako umiarkowany, maktofitów i makrobezkręgowców bentosowych sklasyfikowanych jako dobry oraz ichtiofauny jako słaby. W zakresie wspierających elementów fizykochemicznych JCWP znalazła się w klasie II. Elementy hydromorfologiczne zakwalifikowały JCWP również do II klasy. Ponieważ elementy wspierające nie mogą podwyższyć klasy, potencjał ekologiczny części wód należy ocenić jako słaby. Stan chemiczny tej części wód oceniono jako dobry. Stan części wód oceniono jako zły.

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować negatywnego oddziaływania na środowisko wód powierzchniowych oraz nie będzie kolidować z polityką ochrony wód. W pierwszej kolejności należy zauważyć brak ingerencji w strefy nadwodne, co sprzyja

zarówno uwarunkowaniom hydromorfologicznym, jak i zachowaniu ciągłości lokalnych/miejscowych korytarzy ekologicznych, dotyczy głównie doliny rzeki Mogilnicy.

Ocenia się, iż charakter projektów ujętych w Programie Rewitalizacji nie stoją w sprzeczności z celami środowiskowymi wynikającymi z dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej). Cele te wskazują m.in. na niepogorszenie się stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochronę, poprawę i przywrócenie dobrego stanu wód (art. 4) oraz na promowanie zrównoważonego korzystania z wód opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych (art. 1). Oceniany projekt LPR nie koliduje z tymi celami.

Należy sądzić, iż na etapie realizacji i eksploatacji projektów w obrębie JCWP Mogilnica nie spowodują one znaczących presji na osiągnięcie celów środowiskowych przez JCWP. W szerszym kontekście ocenia się, iż realizacja projektów, może przyczynić się do ochrony JCWP, a nawet poprawy jakości w stosunku do stanu obecnego.

Ocenia się, iż ustalenia projektu Programu Rewitalizacji nie pozostają w sprzeczności z celami środowiskowymi dotyczącymi osiągnięcia dobrego stanu wód, określonymi w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*, przy założeniu że na etapie planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zostanie zapewniony wysoki stopień dbałości o wymagania ochrony środowiska. Może to być zweryfikowane przede wszystkim na etapie postępowań administracyjnych powiązanych z merytoryczną oceną techniczną konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast ustalenia analizowanego LPR z pewnością nie kolidują z koniecznością zachowania odpowiedniego poziomu ochrony wód powierzchniowych

Obszary rewitalizacji znajdują się w obszarze szczególnej ochrony, wyznaczonym na podstawie oceny potencjalnego zagrożenia wód w GZWP Nr 407. Należy podkreślić, iż specjalną ochroną planistyczną obejmuje się zasoby wód podziemnych występujące na terenie całej gminy. Jest to obszar występowania wód kredowych silnie narażonych na zanieczyszczenia powierzchniowe ze względu na brak warstw izolujących. Celem ochrony jest zachowanie wgłębnych poziomów wodonośnych z czystymi wodami do wykorzystania w przyszłości. Głównym rygiorem jest zakaz lokalizacji obiektów, które mogą mieć ujemny wpływ na wody podziemne, a także nakaz likwidacji punktowych ognisk zanieczyszczeń. Jednym z projektów uzupełniających, ujętym w dokumencie jest modernizacja ujęcia wody w Siedliszczu. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych zabronić użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. W trakcie prowadzenia robót budowlanych istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód podziemnych substancjami ropopochodnymi pochodzącymi z wykorzystywanego sprzętu, dlatego też stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany.

Wszystkie projekty rewitalizacyjne ujęte w projekcie dokumentu znajdują się w obrębie jednostki planistycznej JCWPd 90. Ocena stanu ilościowego jak i chemicznego JCWPd90 jest dobra. W przypadku JCWPd nr PLGW200090, obejmującej obszary rewitalizacji w gminie Siedliszczce, projekt Aktualizacji PGW przewiduje derogacje wynikające z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, co spowodowane jest planowaną inwestycją związaną eksploatacją podziemną węgla kamiennego ze złoża "Ostrów". Inwestycja spełnia potrzebę

nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego. Zostało przewidziane zastosowanie działań minimalizujących negatywny wpływ na stan wód. Przedmiotowa JCWPd nie jest natomiast zagrożona pod względem utrzymania dobrego stanu.

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować niekorzystnych oddziaływań na środowisko wód podziemnych, ponieważ LPR nie wprowadza ustaleń mogących generować ryzyko oddziaływania na wody podziemne.

Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wszystkie zamierzenia określone w Programie mają na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochronę jakości wód podziemnych i racjonalizację ich wykorzystania, a więc w dalszej perspektywie skutki oddziaływania dadzą pozytywny i długotrwały efekt.

8.2.6. Jakość powietrza

Oddziaływanie pozytywne wystąpi na etapie zrealizowania celów związanych z ochroną powietrza. Negatywne oddziaływanie na powietrze wiązać się będzie natomiast z fazą budowy. W fazie budowy nastąpi emisja zanieczyszczeń do powietrza zarówno zorganizowana jak i niezorganizowana. Spowodowana ona będzie pracą maszyn budowlanych i środków transportu emitujących zanieczyszczenia powstające ze spalania paliw w silnikach spalinowych (tlenki azotu, benzen, tlenek węgla, węglowodory alifatyczne i aromatyczne). Ponadto dojdzie do emisji pyłów podczas prac ziemnych i w czasie ruchu pojazdów po nawierzchniach nieutwardzonych, a także emisji węglowodorów podczas układania nawierzchni bitumicznych. Emisja tych zanieczyszczeń będzie miała charakter lokalny i ograniczony do dość krótkiego okresu czasu. Dlatego też nie będzie powodować znacznych uciążliwości i kumulacji w środowisku. W tym przypadku spodziewanym efektem jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Poprawa jakości powietrza nastąpi także w wyniku realizacji projektów związanych z termomodernizacją, zwiększeniem efektywności energetycznej, zastosowaniem odnawialnych źródeł energii (OZE), edukacją ekologiczną, poprawą jakości dróg. Realizacja ustaleń Programu wpłynie także na polepszenie jakości powietrza dzięki zwiększeniu udziału OZE, ograniczając w ten sposób zużycie energii z tradycyjnych źródeł.

8.2.7. Powierzchnia ziemi

Zakłada się, iż oddziaływanie negatywne na powierzchnię ziemi wiązać się będzie z realizacją wszystkich planowanych działań na skutek fazy budowy. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, zdjęcia darniny, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury gleby, do zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego. W fazie budowy dojdź może również do zanieczyszczenia środowiska glebowego substancjami niebezpiecznymi pochodzącymi z niewłaściwie prowadzonych prac budowlanych (np. wycieki płynów eksploatacyjnych z pojazdów i maszyn, niewłaściwe gromadzenie odpadów niebezpiecznych) lub zdarzeń drogowych z udziałem pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. Nie mniej jednak powyższe zdarzenia występują losowo i są trudne do przewidzenia, zarówno w zakresie częstości występowania, jak i zakresu oraz nasilenia

potencjalnego, negatywnego oddziaływania. Oddziaływanie pozytywne wynikające z realizacji zamierzeń inwestycyjnych docelowo przełoży się na poprawę stanu czystości gleb. W LPR nie planuje się takich zadań, które wiązałyby się z wytwarzaniem i wprowadzaniem szkodliwych substancji i ścieków do gleby, mogących wpłynąć na ich jakość.

8.2.8. Klimat

Na podstawie analizy można zauważyć, iż osiągnięcie niektórych celów, kierunków działań i zaproponowanych projektów będzie w sposób bezpośredni i pośredni pozytywnie oddziaływać na elementy klimatu. Pozytywne oddziaływanie na klimat będzie wynikać przede wszystkim z ograniczenia emisji pochodzącej z różnych źródeł i zwiększenie wykorzystania OZE, poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, zwiększenie efektywności energetycznej oświetlenia, a także rewitalizacji parków miejskich.

8.2.9. Hałas akustyczny

Oddziaływanie na klimat akustyczny można analizować w dwóch fazach – w fazie budowy oraz w fazie eksploatacji omawianego obszaru. Wzmożony hałas emitowany będzie podczas budowy prowadzonej w ramach realizacji przedsięwzięć strategicznych, w szczególności odnoszących się do zadań związanych z budową, przebudową lub modernizacją obiektów pełniących istotne funkcje publiczne (w tym kulturowe, społeczne, edukacyjne) oraz infrastruktury technicznej. Hałas emitowany podczas prac budowlanych będzie miał charakter okresowy występujący jedynie do czasu zakończenia rozbudowy drogi. Związany będzie wyłącznie z pracą wykorzystywanych maszyn i urządzeń oraz ruchem pojazdów ciężarowych.

Rewitalizacja budynków użyteczności publicznej, budowa dróg, poprawa zagospodarowania terenu i zagospodarowanie terenów zielonych (rewitalizacja parków miejskich) przyczyni się do poprawy klimatu akustycznego w obszarze działania Programu Rewitalizacji.

8.2.10. Krajobraz

Rewitalizacja, zgodnie z ustawą wskazuje, że jest to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Zatem **jednym z efektów realizacji projektów rewitalizacyjnych jest poprawienie jakości krajobrazu i estetyki przestrzeni.** Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu ochronę terenów cennych, zarówno pod względem kulturowym, jak i przyrodniczym. Realizacja projektów z zakresu modernizacji budynków infrastruktury społecznej wraz z przebudową terenów otaczających, przyczynią się do podniesienia walorów krajobrazowych obszarów zdegradowanych. Odremontowane budynki infrastruktury społecznej podwyższą walory kulturowe, a tym samym wpłyną na poprawę warunków życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności turystycznej nie tylko obszaru rewitalizacji, w którym będzie realizowany dany projekt rewitalizacyjny, ale i całej gminy Siedliszcze. Działania rewitalizacyjne przewidziane w ramach projektu Programu Rewitalizacji wpłyną pozytywnie na jakość przestrzeni obszarów zdegradowanych. Dzięki temu tereny te będą w dalszym ciągu wykorzystywane w sferze aktywności społeczno-gospodarczej ludzi. Wpłynąć to może pozytywnie na ochronę

powierzchni ziemi zmniejszając popyt na zabudowę nowych obszarów. W przypadku projektów infrastrukturalnych ważna jest dbałość o zwiększanie powierzchni terenów zieleni na terenach mieszkaniowych oraz estetykę modernizowanych obiektów (powinny wpisywać się w charakter otoczenia). Jedynie na etapie realizacji robót budowlanych oddziaływanie będzie miało negatywny, krótkotrwały i zarazem odwracalny charakter. Dodatkowo przewiduje się, iż wszelkie działania rewitalizacyjne powinny być prowadzone zgodnie z poszanowaniem krajobrazu, przyczyniając się do wzrostu jego jakości.

W dokumencie Prognozy dokonano analizy wpływu przedsięwzięć rewitalizacyjnych na lokalny krajobraz pod kątem ograniczenia ekspozycji widokowej na panoramy widokowe, osie i ciągi widokowe, na wartościowe obszary przyrodnicze (tj.: rzeki i ich doliny, obszary chronione), zabytki i wartościowe zespoły zabudowy (m.in. kościoły i historyczna/tradycyjna zabudowa wiejska). Na początek wyodrębniono wyróżniające się elementy i obiekty krajobrazowe naturalne oraz kulturowe, które uznano za szczególne i dominujące pod względem wizualnym w krajobrazie poszczególnych podobszarów rewitalizacji

Cechy krajobrazowe obszaru rewitalizacji miasta Siedliszcze:

- ❖ zabytkowy układ urbanistyczny miasta Siedliszcze wraz z zachowanym rozplanowaniem ulic oraz liczną zabudową mieszkaniową i zagrodową mającą cechy architektury regionalnej;
- ❖ obszar rewitalizacji w północno – zachodniej części jednostki analitycznej Siedliszcze Kolonia objęty przyrodniczą formą ochrony w postaci Specjalnego Obszaru Ochrony SOO „Dobromyśl” - PLH 060033, który obejmuje swoim zasięgiem fragment zlewni rzeki Mogilnicy z gęstą siecią drobnych dopływów i zarastających rowów melioracyjnych;
- ❖ obszar rewitalizacji w południowo – zachodniej części jednostki analitycznej Siedliszcze objęty krajobrazową formą ochrony w postaci Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- ❖ zespół dworsko – parkowy w Siedliszczu wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/321. Dwór posiada konstrukcję zrębową, otynkowany. Częściowo zachowany park został zdewastowany w okresie międzywojennym. Obecnie założenie dworsko - parkowe posiada powierzchnię 1 ha. Usytuowane jest na wzgórzu, otoczonym od południa i zachodu stawami. W parku znajduje się około 200 drzew. Zachował się również murowano-drewniany czworak z połowy XIX w., 2 murowane budynki gospodarcze z około 1870 r., murowana obora z 3 ćwierci XIX w. murowana brama w ogrodzeniu z 2 połowy XIX w.
- ❖ grodzisko z wałami tzw. „Zamczysko” wpisane do rejestru zabytków pod numerem C/43.

Na potrzeby oceny przeprowadzono identyfikację punktów i ciągów widokowych, z uwzględnieniem ilości potencjalnych odbiorów krajobrazu. W obszarze rewitalizacji, w ścisłym centrum miasta, gdzie realizowana będzie większość przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z uwagi na ukształtowanie terenu, brak jest efektownych panoram i punktów widokowych. W związku z powyższym ocenia się, iż realizacja projektów rewitalizacyjnych zlokalizowanych w tej części miasta, dotyczy inwestycji tj.: rewitalizacja parków miejskich (projekt 1), przebudowa i zagospodarowanie placu targowo –

wystawowego (projekt 3), modernizacja i poprawa wyposażenia obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej (projekt 5), remont i rozbudowa Amfiteatru (projekt 6), poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (projekt 7) przyczyni się do poprawy wizualno – estetycznych walorów krajobrazu ścisłego centrum, podnosząc jakość i znaczenie tego obszaru, jako miejsca służącego integracji społecznej - zarówno w strukturze zabudowy miasta jak i całej gminy Siedliszcze.

Dalekie otwarcia i osie widokowe występują w południowej części obszaru miasta, w rejonie przebiegu drogi krajowej nr 12, co uwarunkowane jest występowaniem pagórów oraz niewielką ilością zabudowań i terenów zalesionych, które mogłyby przesłaniać widok na tereny otaczające. Realizacja przedsięwzięć, dotyczy głównie projektu 4 (Rewitalizacja obiektu Spółdzielni Usług Rolniczych – z uwagi na najmniejszą odległość od drogi krajowej nr 12), w żaden sposób nie wpłynie na pogorszenie ekspozycji widokowej terenów wzdłuż drogi krajowej, a wręcz przeciwnie, należy sądzić, iż walory krajobrazowe przestrzeni ulegną zdecydowanej poprawie.

Jednym z projektów rewitalizacyjnych jest *„Rewitalizacja i adaptacja Dworu Węgleńskich wraz z otaczającą przestrzenią oraz nadanie obszarowi nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnej”* (projekt 2). Brak kompleksowej rewitalizacji obiektu oraz odpowiedniego zagospodarowania parku podworskiego przyczyniło się do dewastacji tego terenu. Realizacja przedsięwzięcia ma na celu zachowanie zabytku z wyeksponowaniem jego wartości wraz z najbliższym otoczeniem, celem zachowania tożsamości kulturowej miejsca, zagwarantowania ochrony krajobrazowej historycznej sylwety przestrzennej i osi widokowej. Wszelkie prace obostrzone będą wytycznymi konserwatora zabytków, co stanowić będzie gwarancję zachowania wartości kulturowych i podwyższenia historycznego i estetycznego znaczenia miejsca.

Realizacja przedsięwzięć nie wpłynie w żaden sposób na obszary objęte krajobrazową formą ochrony, tj. tereny Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, z uwagi na znaczne oddalenie inwestycji, a także charakter i skalę przedsięwzięć polegających głównie na porządkowaniu istniejących struktur urbanistycznych poprzez kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych o atrakcyjnym programie, a także harmonizowanie zabudowy historycznej i współczesnej.

Realizacja przedsięwzięć nie wpłynie na ekspozycję widokową doliny rzeki Mogielnicy.

Obecnie trwają prace nad sporządzeniem Audytu krajobrazowego dla województwa lubelskiego, który wskaże krajobrazy szczególnie cenne dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne oraz estetyczno – widokowe, wymagające zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania. W obrębie przedmiotowych krajobrazów, wyznaczone zostaną strefy ochrony krajobrazu, stanowiące w szczególności przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, istotne dla zachowania walorów krajobrazowych ze wskazaniem zakazów (głównie dotyczących lokalizowania nowych obiektów budowlanych) obowiązujących w danej strefie.

Charakter przedsięwzięć, polegający na rewitalizacji budynków wraz z najbliższym otoczeniem oraz kształtowaniu zieleni terenów publicznych, pozwala stwierdzić, iż w wyniku realizacji projektów, wizualno – estetyczne walory krajobrazu zastanego obszaru rewitalizacji miasta Siedliszcze ulegną zdecydowanej poprawie.

W obszarze rewitalizacji Brzeziny, nie planuje się realizacji podstawowych projektów rewitalizacyjnych, w związku z powyższym analizę krajobrazową przeprowadzono wyłącznie dla obszaru miejskiego.

8.2.11. Zasoby naturalne

Realizacja postanowień Programu, zakłada racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju. Można zatem zauważyć pozytywne oddziaływanie analizowanego dokumentu na zasoby naturalne przejawiające się w ograniczeniu presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac. Pozytywny wpływ będzie obserwowany także w wyniku identyfikacji obszarów zanieczyszczonych i zdegradowanych, ich rekultywacji, zagospodarowaniu i rewitalizacji. Prace budowlane związane z wykorzystaniem zasobów naturalnych powodują uszczuplenie tych zasobów. Natomiast oszczędna gospodarka surowcowa w czasie realizacji projektów umożliwi minimalizowanie oddziaływania na zasoby naturalne.

8.2.12. Zabytki

Planowane inwestycje rewitalizacyjne mają za zadanie chronić, zachowywać i promować tradycje związane z historią gminy. Działania związane z ingerencją w sferę kulturową to przede wszystkim „*Rewitalizacja i adaptacja Dworu Węgleńskich wraz z otaczającą przestrzenią oraz nadanie obszarowi nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnej*” (projekt 2) oraz *Rewitalizacja osiedla popegeerowskiego w sołectwie Brzeziny wraz z najbliższym otoczeniem*, jako projekt uzupełniający. Obowiązek uzgadniania wszelkich prac inwestycyjnych w ścisłej strefie konserwatorskiej ze służbami Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wyeliminuje wystąpienie negatywnego wpływu realizowanego projektu na zachowanie dziedzictwa kulturowego, a wręcz przeciwnie pozytywnie przełoży się na walory estetyczne obiektu, dodatkowo wzmacniając rangę oraz znaczenie gminy Siedliszcze w przestrzeni regionu. Wszelkie prace inwestycyjne w obrębie w/w obiektów, w zakresie zmiany w jego bryle i układzie przestrzennym, wymagają uzgodnienia z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (LWKZ), zgodnie z przepisami prawa (art. 39 ust. 3 ustawy *Prawo budowlane tekst jednolity z dnia 9 lutego 2016 roku [Dz. U. 2016, poz. 290]* oraz *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [tekst jednolity z dnia 10 września 2014 roku Dz. U. 2014 poz. 1446]*. Specyfika prac modernizacyjnych wpłynie korzystnie na zabytki, nie powodując negatywnych oddziaływań i nie ingerując bezpośrednio w środowisko przyrodnicze. Charakter zadań inwestycyjnych określany jest mianem pozytywnego, bezpośredniego i długoterminowego.

8.2.13. Dobra materialne

Większość zadań ujętych w projekcie dokumentu zakłada podniesienie walorów estetycznych gminy Siedliszcze, poprzez uporządkowanie ładu przestrzennego w postaci przebudowy i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej, a także uporządkowanie terenów zieleni, zgodnie z polityką proekologiczną. Działania o charakterze długoterminowym i stałym stanowią pozytywny aspekt, zarówno dla sfery funkcjonalno-przestrzennej gminy, jak i społecznej. Przewiduje się krótkoterminowe i negatywne oddziaływanie na stan dróg oraz budynków, związane ze wzmożonym ruchem samochodowym w obrębie prowadzonych prac remontowych

8.2.14. Obszary prawnie chronione, w tym na obszary NATURA 2000

Podstawowe projekty infrastrukturalne zlokalizowane są poza obszarami chronionymi znajdującymi się na terenie obszaru rewitalizacji, co przedstawia rycina poniżej.

Rycina 8. Lokalizacja podstawowych projektów rewitalizacji oraz obszary chronione na terenie obszarów rewitalizacji.

źródło: opracowanie własne

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar NATURA 2000 dokumentu narzuca ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...). W myśl art. 3 pkt 17 w/w ustawy przez znaczące oddziaływanie na obszary NATURA 2000 należy rozumieć oddziaływanie na cele ochrony obszaru NATURA 2000, w tym w szczególności działania mogące:

- ✓ pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000, lub
- ✓ wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000, lub
- ✓ pogorszyć integralność obszaru NATURA 2000 lub jego powiązania z innymi

obszarami.

Na podstawie przepisów *ustawy o ochronie przyrody*, terenami które uzyskały status obszaru chronionego rangi międzynarodowej na terenie gminy Siedliszcze są:

- SOO „Dobromyśl;”
- SOO „Pawłów”;

Pomimo faktu, iż żaden z podstawowych projektów rewitalizacyjnych nie koliduje z SOO „Dobromyśl”, dokonano potencjalnego wpływu projektów rewitalizacyjnych na środowisko (według SDF z kwietnia 2014 r.), przedstawiając najważniejsze oddziaływania i działalności zewnętrzne mające wpływ na ten obszar.

Tabela 7. Wpływ projektów rewitalizacyjnych ujętych w LPR na obszar NATURA 2000 „Dobromyśl”.

Istniejące zagrożenie i presja	Wpływ projektu rewitalizacyjnego na obszar chronionych
F02.03 Wędkarstwo	W <i>Programie</i> nie przewidziano działań, które skutkowałyby tego typu zagrożeniami
E03.01 pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych;	W <i>Programie</i> nie przewidziano działań, które skutkowałyby tego typu zagrożeniami
G02 Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	W <i>Programie</i> nie przewidziano działań, które skutkowałyby tego typu zagrożeniami. Zgodnie z Listą referencyjną zagrożeń, presji i działań są to: pole golfowe, kompleksy narciarskie, stadion, bieżnia lub tor wyścigowy, hipodrom, park rozrywki, boiska sportowe, kempingi i karawany, obserwowanie przyrody, inne kompleksy sportowe i rekreacyjne.

źródło: opracowanie własne

Z uwagi na sąsiedztwo obszaru NATURA „Pawłów”, dodatkowo przeanalizowano wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na SOO „Pawłów”, przedstawiając najważniejsze oddziaływania i działalności zewnętrzne mające wpływ na w/w obszar, co przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8. Wpływ projektów rewitalizacyjnych ujętych w LPR na obszar NATURA 2000 „Pawłów”.

Istniejące zagrożenie i presja	Wpływ projektu rewitalizacyjnego na obszar chronionych
A08 – nawożenie/ nawozy sztuczne/	W <i>Programie</i> nie przewidziano działań, które skutkowałyby tego typu zagrożeniami
E03 odpady i ścieki	W <i>Programie</i> nie przewidziano działań, które skutkowałyby tego typu zagrożeniami.
B01 zalesianie terenów otwartych	W <i>Programie</i> nie przewidziano działań, które skutkowałyby tego typu zagrożeniami.
F04 pozyskiwanie/ usuwanie roślin lądowych - ogólnie	W <i>Programie</i> nie przewidziano działań, które skutkowałyby tego typu zagrożeniami

źródło: opracowanie własne

Analiza tabel powyżej wskazuje, iż projekt LPR nie planuje celów i działań oddziaływujących w znaczący negatywny sposób na obszary Natura 2000 znajdujące się w granicach obszaru rewitalizacji oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż realizacja ustaleń projektu dokumentu nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na stan siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt, gatunków obszaru NATURA 2000, integralność obszaru NATURA 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami oraz innymi formami ochrony przyrody. A zatem **nie przewiduje się występowania znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary NATURA 2000.**

Na podstawie przeprowadzonych analiz wnioskuje się, iż zapisy Programu nie spowodują działań wymienionych w *art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000). Działania zawarte w Programie nie będą negatywnie wpływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 „Dobromyśl” oraz „Pawłów”, a także na Pawłowski obszar chronionego krajobrazu. Zapisy zawarte w przedmiotowym projekcie będą sprzyjać ochronie walorów krajobrazowych przyrodniczych.

8.2.15. LPR a adaptacja do skutków klimatycznych

Ustalenia ocenianego LPR można uznać za adekwatną (jak na tego typu dokument) odpowiedź na wyzwania wynikające z konieczności adaptacji do zmian klimatycznych. Obejmują one bowiem zarówno ochronę istniejącej zieleni (dot. rewitalizacji parków miejskich, zagospodarowanie otoczenia dworu Węgleńskich w zespole dworsko – parkowym w Siedliszczu), co ma istotne znaczenie dla zachowania i zwiększenia odporności lokalnego środowiska na ekstremalne zjawiska pogodowe (w tym m.in. poprzez częściowe zagospodarowanie wód opadowych) i zmienne warunki meteorologiczno-klimatyczne. Realizacja ustaleń LPR nie będzie się wiązała z bezpośrednimi emisjami gazów cieplarnianych, w tym m.in. spowodowanymi budową i funkcjonowaniem przedsięwzięć. Po zrealizowaniu przedsięwzięć poprawią się parametry dot. energochłonności i izolacyjności obiektów budowlanych, co będzie miało pozytywny wpływ na łagodzenie zmian klimatu. Na etapie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych wystąpią pośrednie emisje gazów cieplarnianych związane z większym zapotrzebowaniem na energię (do celów funkcjonowania urządzeń technicznych niezbędnych do prowadzenia prac budowlanych) oraz spowodowane działaniami towarzyszącymi przez infrastrukturę bezpośrednio związaną z realizacją proponowanego przedsięwzięcia (transport, gospodarowanie odpadami). Z uwagi na niewielką skalę przedsięwzięć bezsprzecznie należy uznać, że wpływ ten będzie znikomy i krótkotrwały, a zapotrzebowanie na energię i paliwa nie będzie duże. Z uwagi na charakter i skalę projektów, nie oceniono rozmiaru efektów zewnętrznych gazów cieplarnianych i kosztów zewnętrznych węgla. Jest to zgodne z „*Poradnikiem przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe*” (Ministerstwo Środowiska, 2015), który mówi, że „w przypadku przedsięwzięć o nieznaczących emisjach gazów cieplarnianych pełną analizę śladu węglowego można pominąć, pod warunkiem że zostanie to odpowiednio uzasadnione”. Z merytorycznego punktu widzenia jest pewne, że przedsięwzięcia realizację których przewiduje projekt LPR są „przedsięwzięciami o nieznaczących emisjach”, bowiem emisja związana będzie jedynie z krótkim czasem prowadzenia prac budowlanych (używanie sprzętu i maszyn budowlanych). Projekt LPR bezpośrednio służy realizacji celów

środowiskowych w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych, gdyż związany jest z odnowieniem i modernizacją obiektów budowlanych, a skutkiem planowanych działań będzie m.in. zmniejszenie energochłonności oraz zwiększenie izolacyjności cieplnej. Tym samym projekt wspiera rozwój gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów i bardziej przyjaznej środowisku. Realizacja przedsięwzięć wynikających z projektu LPR nie wymaga dodatkowych działań służących łagodzeniu i adaptacji do zmian klimatu. Na obszarze objętym programem nie występuje takie ryzyko zagrożenia klęskami i katastrofami naturalnymi, które uzasadniałoby wprowadzenie ponadstandardowych rozwiązań w odniesieniu do przedsięwzięć LPR, zaś każde z nich będzie zaprojektowane w sposób uwzględniający ryzyko związane ze zmianami klimatu i wystąpieniem powodzi. Na etapie projektowania i realizacji przyjęte zostaną odpowiednie, wynikające z obowiązujących norm i przepisów, rozwiązania mające na celu zapewnienie odporności infrastruktury na zjawiska związane ze zmianami klimatu i powiązane z tym zagrożenia klęskami i katastrofami naturalnymi.

9. RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII

Ustalenia projektu dokumentu nie będą powodować ryzyka poważnej awarii - zdarzenia w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku, albo do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej zalicza się zakłady w zależności od występowania jednej lub więcej substancji niebezpiecznych (*Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 roku w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – Dz. U. 2016 poz. 138*). Na obszarze objętym analizą nie planuje się lokalizacji inwestycji kwalifikujących się do w/w kategorii przedsięwzięć, w związku z powyższym nie przewiduje się wystąpienia poważnych awarii przemysłowych. Mogą co najwyżej zaistnieć incydentalne wycieki produktów ropopochodnych w sytuacji awarii maszyn i urządzeń technologicznych oraz środków transportu lub zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w sytuacji pożaru. W celu zapobieżenia powyższemu zaleca się:

- ✓ uposażyć zakłady w odpowiednie zabezpieczenia przeciwpożarowe;
- ✓ zastosować w maszynach i urządzeniach takie rozwiązania techniczne, który uniemożliwią przenikanie substancji szkodliwych do podłoża gruntowego;
- ✓ przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

10. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POWSTAŁE W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ LPR

9.1. Definicje i kryteria oddziaływań

Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływań na środowisko oraz cechy obszaru objętego prawdopodobnym oddziaływaniem powodują, że realizacja projektów

rewitalizacyjnych proponowanych w ramach projektu Programu Rewitalizacji w określonym horyzoncie czasowym, nie powinna spowodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

W zależności od charakteru projektu rewitalizacyjnego, jego realizacja może generować oddziaływania na środowisko zarówno pozytywne – (powodujące korzystne zmiany w środowisku, najczęściej wtórne, pojawiające się w dłuższym horyzoncie czasowym, prowadzące do poprawy wybranych elementów środowiska w wymiarze ponadlokalnym), jak i negatywne – (oddziaływanie zauważalne, powodujące odczuwalne skutki środowiskowe, lecz nie powodujące przekroczeń standardów, istotnych zmian ilościowych i jakościowych, możliwe do ograniczenia). Szczególnie istotne jest przewidywanie tych drugich, ponieważ to właśnie one najczęściej powstają w wyniku zmian w zagospodarowaniu (użytkowaniu) terenu i aby im zapobiegać, bądź je minimalizować, istnieje potrzeba identyfikacji tego rodzaju oddziaływań.

W obowiązującym ustawodawstwie brak jest definicji negatywnych oddziaływań na środowisko. Dla potrzeb niniejszego dokumentu przyjęto, że jakkolwiek prowadzą one do pogorszenia stanu środowiska bądź zmiany charakterystyki jego konstytutywnych cech, to spodziewana skala zmian nie uprawdopodobnia naruszenia określonych prawem standardów jakości środowiska.

Podobnie jak wspomniano wyżej, termin znaczące oddziaływania na środowisko nie jest zdefiniowany w obowiązujących ustawach. Dążąc do możliwie najbardziej precyzyjnego rozróżnienia obu terminów, oparto się o literaturę przedmiotu i trwającą już kilkanaście lat praktykę sporządzania prognoz. Zgodnie ze stanowiskami prezentowanymi w publikacjach specjalistycznych, a także z najczęściej stosowanymi w prognozach kryteriami, o znaczącym oddziaływaniu na środowisko można mówić w sytuacji dużego prawdopodobieństwa naruszenia standardów jakości środowiska, bądź degradacji (z nieodwracalną włącznie) szczególnie cennych walorów przyrodniczych lub krajobrazu. Znaczące oddziaływania prowadzą również do deregulacji środowiska, przejawiającej się okresowym lub trwałym zakłóceniem procesów naturalnych, itp. hydrologicznych (podtopienia, przesuszenia), glebotwórczych (jałowienie gleby), rzeźbotwórczych (aktywizacja erozji), ekologicznych (fragmentacja środowiska) itp. Przeznaczenie terenów pod planowane funkcje będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska. Pomimo bezpośredniego i stałego charakteru niektórych oddziaływań przy zastosowaniu uwag zawartych w prognozie i nowoczesnych rozwiązań technicznych, przekroczenie standardów jakości środowiska określonych prawem wydaje się być mało prawdopodobne.

9.2. Prognoza oddziaływań

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań zaplanowanych w LPR, przy braku informacji o sposobie realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach LPR wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć jednocześnie: negatywny lub pozytywny wpływ na dany element

środowiska. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji.

Negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w LPR ograniczać się będzie w większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją), który wiąże się zazwyczaj z podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Na etapie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie znikome, prawdopodobnie mniejsze w stosunku do stanu obecnego.

Ocenę skutków środowiskowych wdrożenia ustaleń LPR przeprowadzono w podziale na:

- powierzchnię ziemi;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powietrze atmosferyczne i klimat;
- roślinność;
- zwierzęta;
- różnorodność biologiczną;
- formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000;
- zasoby naturalne;
- zabytki;
- dobra materialne;
- krajobraz;
- ludzi.

Ocenię poddano przedsięwzięcia inwestycyjne określone w LPR w ujęciu wg poszczególnych podobszarów.

Tabela 9. Przewidywane oddziaływania na środowisko realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych podstawowych zapisanych w dokumencie LPR

Elementy środowiska podlegające ocenie oddziaływania przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Podobszar miasta Siedliszcze (jednostki analityczne: Siedliszcze Kolonia, Siedliszcze oraz Siedliszcze Osada)	Podobszar sołectwa Brzeziny
Główne przedsięwzięcia inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja parków miejskich w Siedliszczu wraz z nadaniem im nowych funkcji kulturalnych oraz wypoczynkowo – rekreacyjnych; • Rewitalizacja i adaptacja Dworu Węgleńskich wraz z otaczającą przestrzenią oraz nadanie obszarowi nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych 	brak przedsięwzięć podstawowych

	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa i zagospodarowanie placu targowego na cele promocji lokalnych produktów; • Rewitalizacja obiektu Spółdzielni Usług Rolniczych w Siedliszczu; • Modernizacja i poprawa wyposażenia obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej wraz z zagospodarowaniem ich otoczenia; • Remont i rozbudowa Amfiteatru w Siedliszczu wraz z zagospodarowaniem otoczenia; • Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej; • Poprawa infrastruktury edukacyjnej i wyposażenia dydaktycznego szkół 	
Powierzchnia ziemi (przypowierzchniowa warstwa litosfery, w tym gleby)	<p>Etap budowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • typowe przekształcenia związane z niezbędnymi pracami ziemnymi; • oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe i stałe - neutralne • <u>zalecane ograniczanie przekształceń poprzez właściwą organizację prac modernizacyjnych</u> <p>Etap eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ryzyko zaśmiecania terenu, spowodowane zwiększeniem ilości miejsc rekreacyjno – wypoczynkowych, służących integracji społecznej mieszkańców; • projekt 3 spowoduje oddziaływanie bezpośrednie – zajęcie terenu oraz przekształcenie powierzchni, z uwagi na konieczność utwardzenia placu targowego. • oddziaływanie o charakterze stałym, nieodwracalne - negatywne. 	
Wody powierzchniowe i podziemne	<p>Etap budowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwe przekształcenia w związku z realizacją projektów rewitalizacyjnych. . • oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, długoterminowe, stałe - neutralne <p>Etap eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, długoterminowe, stałe – neutralne; • projekt 3 będzie oddziaływać na warunki obiegu wody, z uwagi na utwardzenie powierzchni placu targowego, nastąpi spadek znaczenia infiltracji wody; • oddziaływanie o charakterze stałym, nieodwracalne - negatywne 	
Klimat	<p>Etap budowy i eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalne, nieznaczne zmiany klimatyczne na terenach nowego zainwestowania, nieodczuwalne przez ludzi; • oddziaływanie stałe, pośrednie – neutralne; • korzystne oddziaływanie zieleni urządzonej na warunki klimatyczne gminy (dot. zagospodarowania parków miejskich w centrum miasta, a także zagospodarowania zespołu dworsko – parkowego w Siedliszczu), • oddziaływanie stałe, bezpośrednie i pośrednie – pozytywne; 	
Powietrze	<p>Etap budowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • emisja zanieczyszczeń do atmosfery w wyniku pracy sprzętu budowlanego, transportu materiałów budowlanych 	

	<p>i ludzi oraz składowania materiałów budowlanych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe, chwilowe – negatywne o małym natężeniu i lokalnym zasięgu oddziaływania <p>Etap eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w wyniku prac modernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej (ograniczenie emisji niskiej) – dotyczy głównie prac temomodernizacyjnych; • oddziaływanie pośrednie – pozytywne, 	
Warunki akustyczne (hałas)	<p>Etap budowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • emisja hałasu w wyniku pracy sprzętu budowlanego, transportu materiałów budowlanych i ludzi; • oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe, chwilowe – negatywne o małym natężeniu i lokalnym zasięgu oddziaływania <p>Etap eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • emisja hałasu rekreacyjnego (projekt 1, 2, 5, 6); • emisja hałasu spowodowana zwiększonym natężeniem samochodów ciężarowych (projekt 4); • oddziaływanie bezpośrednie, okresowe (głównie w okresie letnim w ciągu dnia) - neutralne 	
Roślinność	<p>Etap budowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przekształcenia związane z prowadzeniem robót modernizacyjnych; • oddziaływania krótkotrwałe, chwilowe i odwracalne - negatywne <p>Etap eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potencjalne pozytywne efekty zagospodarowania zdegradowanych terenów wokół budynków użyteczności publicznej, terenów zieleni urządzonej 	
Zwierzęta	<p>Etap budowy i eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z wyjątkiem płoszenia, potencjalnie brak negatywnego oddziaływania na faunę, z uwagi na zubożenie fauny oraz ze względu na niewielki zakres przedsięwzięć inwestycyjnych • oddziaływania pośrednie – neutralne (z uwagi na stan synantropizacji) • <u>względnianie obecności ptaków i nietoperzy podczas rewitalizacji budynków</u> 	
Różnorodność biologiczna	<p>Etap budowy i eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potencjalny wzrost bioróżnorodności terenów, w wyniku działań rewitalizacyjnych polegających na uporządkowaniu terenów zieleni urządzonej (parki miejski w centrum miasta, zieleń w zespole dworsko – parkowym w Siedliszczu); • oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, długoterminowe i stałe – pozytywne 	
Zasoby naturalne	<p>Etap budowy i eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak oddziaływania 	
Zabytki	<p>Etap budowy i eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zespół dworsko – parkowy, wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego; • <u>wszelkie prace inwestycyjne w ścisłej strefie konserwatorskiej mszą być uzgadniane z Wojewódzkim</u> 	

	<u>Konserwatorem Zabytków.</u>	
Dobra materialne	<p>Etap budowy i eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> realizacja ustaleń LPR przyczyni się do wzrostu zasobności gminy w dobra materialne; oddziaływanie bezpośrednio i pośrednio, długotrwałe i stałe - pozytywne 	
Krajobraz	<p>Etap budowy i eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> pozytywne oddziaływanie estetyzacji budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowania terenów w bezpośrednim sąsiedztwie w/wym. obiektów. Realizacja przedsięwzięć nie wpłynie na ekspozycję widokową punktów ani ciągów widokowych. Wizualno – estetyczne walory krajobrazu zastanego ulegną zdecydowanej poprawie. <u>wszelkie prace inwestycyjne w ścisłej strefie konserwatorskiej mszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, co będzie gwarantem kształtowania otoczenia Dworu Węgleńskich w sposób nie zagrażający jego ekspozycji w przestrzeni.</u> 	
Ludzie	<p>Etap budowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> emisja zanieczyszczeń do atmosfery i hałasu w wyniku pracy sprzętu budowlanego, transportu materiałów budowlanych i ludzi oraz ewentualne zapylenie ze składowania materiałów budowlanych; oddziaływania bezpośrednio, krótkoterminowe, chwilowe – negatywne o małym natężeniu i lokalnym zasięgu oddziaływania <p>Etap eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa warunków życia ludzi poprzez adaptację miejsc pełniących funkcje społeczne, podnosząc jakość i znaczenie tych obszarów w strukturze miasta; oddziaływania bezpośrednio, pośrednio i długoterminowe - pozytywne 	

9.3. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych

Oddziaływania skumulowane to oddziaływania występujące w połączeniu z innymi oddziaływaniami, dotyczącymi tych samych zasobów i/lub przedmiotów oddziaływania, co projektowane. Wielkość oddziaływań skumulowanych, a w efekcie zmiany tym spowodowane w środowisku zależą od rodzaju, lokalizacji i sposobu eksploatacji przedsięwzięć inwestycyjnych.

Zgodnie z art.144 i 145 POŚ eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisję hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna (...) powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Oddziaływania skumulowane w przypadku projektów rewitalizacyjnych mogą wystąpić w ramach realizacji działań związanych z modernizacją budynków, infrastruktury oraz prowadzeniem prac budowlanych. Planowane inwestycje wpisane do projektu dokumentu, w przeważającej mierze ograniczają się do działań inwestycyjnych obejmujących jeden obiekt (budynek). Skumulowane oddziaływania będą

dotyczyły głównie fazy ich budowy czy modernizacji i nie będą powodowały znaczących oddziaływań.

Tabela 10. Wzajemne powiązania oddziaływań

Element środowiska	oddziaływanie bezpośrednie	wzajemne powiązania oddziaływań
POWIETRZE I KLIMAT	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hałas i wibracje ▪ emisja spalin ▪ zapylenie ▪ emisja ▪ zanieczyszczeń 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spaliny i pyły samochodowe ▪ zanieczyszczają powierzchnie ziemi, gleby i wody powierzchniowe ▪ zanieczyszczanie powietrza i zmiany topoklimatu wpływają na florę i faunę ▪ hałas i wibracje wpływają na zdrowie człowieka i świat zwierzęcy ▪ zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat.
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obniżenie poziomu wód gruntowych ▪ zmiana stosunków wodnych ▪ zanieczyszczenia wód 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi ▪ zmiany poziomu wód gruntowych (odwodnienia), wpływają na wilgotność gleby, a to z kolei oddziałuje na florę i faunę ▪ zanieczyszczenia wód wpływają na bioróżnorodność ▪ poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie ▪ zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjnych wpływają na reżim wód gruntowych ▪ zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi
FLORA I FAUNA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów ▪ zagrożenie dla niektórych gatunków ▪ zmniejszenie ▪ bioróżnorodności 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiana stanu czystości powietrza, hałasu i drgań, mikroklimatu, poziomu wód gruntowych, zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych, ▪ zanieczyszczenie gleby i pokrycia powierzchni ziemi ▪ stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka ▪ stan flory wpływa na krajobraz
GLEBY I ŚRODOWISKO GRUNTOWOWODNE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiany pokrycia powierzchni terenu ▪ zmiany struktury gruntu, składu biologicznego i chemicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiana pokrycia powierzchni terenu wpływa na zmianę mikroklimatu ▪ zwiększenie powierzchni nawierzchni nieprzepuszczalnych czyli pogorszenie się własności retencyjnych i filtracyjnych, wpływa to na wody gruntowe i ujęcia wody oraz na mikroklimat. ▪ zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg spływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.

Z uwagi na lokalny charakter projektów przewidzianych do realizacji w ramach projektu dokumentu oraz niewielkie ich oddziaływanie na środowisko, nie prognozuje się wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym.

10. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁUYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU LPR

Prawodawstwo polskie w zakresie ochrony środowiska daje narzędzie zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań przedsięwzięć zaliczanych do mogących znacząco negatywnie wpływać na stan środowiska w postaci procedur postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, na etapie lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć. Stąd szczególnej uwagi wymagać będą procesy projektowe inwestycji zaliczanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym uporządkowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni centrum obszaru rewitalizacji miasta Siedliszcze, w celu poprawy funkcji kulturowych i reprezentacyjnych oraz przystosowania do pełnienia funkcji kulturalnych, wypoczynkowo - rekreacyjnych (projekt 1, 3); rewitalizacja i adaptacja zabytków kultury wraz z otaczającą przestrzenią oraz nadanie obszarom nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych (projekt 2); rewitalizacji obiektu Spółdzielni Usług Rolniczych wraz z zagospodarowaniem najbliższego otoczenia (projekt 4), ale także i projekty uzupełniające polegające m.in. na rozbudowie sieci wodociągowej w sołectwie Brzeziny; modernizacja stacji wodociągowej w Siedliszczu; rozbudowie sieci kanalizacyjnej w Siedliszczu; uzbrojenie terenów inwestycyjnych; budowa oraz modernizacja dróg lokalnych.

Przedsięwzięcia te mogą wymagać przeprowadzenia dokładnej analizy oddziaływania na środowisko w trybie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, w tym będą wymagać lub mogą wymagać opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko, od wyników których uzależniona będzie możliwość realizacji poszczególnych inwestycji rewitalizacyjnych.

Negatywny wpływ na środowisko zadań i działań przewidzianych do realizacji w ramach Programu nie będzie miał istotnego znaczenia i w przypadku większości projektów będzie ograniczała się do etapu realizacji poszczególnych przedsięwzięć (etap budowy i modernizacji). W trakcie realizacji projektów Programu Rewitalizacji, zaleca się stosowanie nowoczesnych rozwiązań, wpisujących się w koncepcję ochrony przyrody oraz eliminujących i ograniczających negatywne oddziaływania. Warunkiem skutecznej ochrony środowiska przyrodniczego i ograniczenia wpływu planowanych przedsięwzięć na środowisko będzie:

- zakresie ochrony gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych:
  - minimalizacja emisji zanieczyszczeń dostarczanych do gleby oraz wód podziemnych i powierzchniowych;
  - zabezpieczyć środowisko gruntowo – wodne przed przenikaniem zanieczyszczeń z terenu gdzie realizowane będą projekty rewitalizacyjne. Ewentualne zanieczyszczenia gruntu substancjami ropopochodnymi natychmiast neutralizować sorbentami;

- zakresie ochrony zwierząt:
  - wykonanie inwentaryzacji budynków i terenów planowanych pod modernizację pod kątem występowania ptaków, nietoperzy i zwierząt chronionych;
  - prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy i innych zwierząt, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanych inwestycji;
  - w przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym odpowiednio wcześniejsze zabezpieczenie budynków przed zakładaniem w nich lęgowisk;
  - w trakcie prac modernizacyjnych zapewnienie nadzoru ze strony ornitologów i chiropterologów na wypadek odnalezienia miejsc gniazdowania ptaków oraz rozrodu nietoperzy;
  - po przeprowadzeniu prac remontowych, w przypadku braku możliwości zachowania istniejących schronień, wyposażenie budynków w schronienia alternatywne (skrzynki dla ptaków i nietoperzy), równoważące ubytek takich miejsc;
  - prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwe najkrótszym czasie;
- w zakresie ochrony roślin:
  - wkomponowanie istniejącej roślinności w rewitalizowaną przestrzeń obszarów dysfunkcyjnych, wprowadzenie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z najbliższym otoczeniem;
  - zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska
- w zakresie ochrony przyrody:
  - racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych,
  - uwzględnienie zasad kształtowania i urządzania terenów zieleni miejskiej,
- w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:
  - prowadzenie prac remontowych pod nadzorem Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dotyczy zwłaszcza rewitalizacji Dworu Węgleńskich;
  - realizacja projektów rewitalizacyjnych z uwzględnieniem obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz do ewidencji gminy.
- w zakresie ochrony powierzchni ziemi:
  - plac budowy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zlokalizować z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni
  - na zapleczu budowy wyznaczyć miejsce na magazynowanie odpadów, który po zakończeniu prac budowlanych uporządkować;
- w zakresie ochrony przed hałasem akustycznym:

- prace budowlane, z uwagi na sąsiedztwo niektórych projektów rewitalizacyjnych z terenami podlegającymi ustawowej ochronie akustycznej, prowadzić wyłącznie w porze dziennej;
  - prowadzić stałą kontrolę stanu technicznego środków transportu i urządzeń wykorzystywanych w trakcie budowy, utrzymywać je w pełnej sprawności celem zminimalizowania poziomu hałasu;
- w zakresie ochrony powietrza:
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
  - prowadzić stałą kontrolę stanu technicznego środków transportu i urządzeń wykorzystywanych w trakcie budowy, utrzymywać je w pełnej sprawności celem zminimalizowania emisji spalania paliw;

Szczegółowe działania minimalizujące negatywne oddziaływania inwestycji określone zostaną w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Projekt dokumentu LPR nie zwiera żadnych działań lub rozwiązań alternatywnych kompensujących negatywne oddziaływanie na środowisko zamierzonych celów i zadań, z uwagi na konkretność zamierzeń inwestycyjnych. Zarówno przyjęte cele jak i zamierzenia inwestycyjne nie będą powodować znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, dlatego też nie zachodzi potrzeba konieczności kompensacji przyrodniczej skutków tych zamierzeń. Co więcej, większość planowanych zadań ma zdecydowanie oddziaływanie pozytywne na środowisko przyrodnicze, życie ludzi oraz zachowanie cennych obiektów dziedzictwa narodowego.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W LOKALNYM PROJEKCIE REWITALIZACJI

Zgodnie z *art. 51 ust.3b) ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...)*, zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien obejmować przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań przyjętych w projekcie Lokalnego Programu Rewitalizacji, w szczególności w odniesieniu do obszarów NATURA 2000.

Projekt LPR był przedmiotem licznych dyskusji i konsultacji pomiędzy zespołem eksperckim sporządzającym projekt LPR a społecznością lokalną oraz zespołem ds. opracowania LPR z Burmistrzem Siedliszcza na cele. Rozwiązania alternatywne poszczególnych planowanych działań i inwestycji były rozpatrywane na etapie tworzenia Programu. Szczegółowa analiza LPR wskazuje, że zdecydowana większość projektów cechuje pozytywny lub neutralny wpływ na środowisko przyrodnicze. W związku z czym nie ma potrzeby wyznaczania rozwiązań alternatywnych.

W LPR trudno będzie o rozwiązania alternatywne w kwestii lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć. Duże możliwości istnieją w wyborze najlepszego pod względem oddziaływania na środowisko wariantu technologicznego.

12. WSKAZANIE TRUDNOŚCI PRZY OPRACOWYWANIU PROGNOZY, WYNIKAJĄCYCH Z CHARAKTERU DOKUMENTU

W czasie sporządzania prognozy, nie napotkano poważniejszych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, odnoszących się do przedstawionych kierunków oraz charakteru oddziaływania na środowisko realizacji Programu Rewitalizacji. W trakcie opracowywania Prognozy, przy uwzględnieniu stopnia szczegółowości dokumentu podlegającego prognozie, przeanalizowano w stopniu możliwym na jaki pozwala Program Rewitalizacji, wszystkie oddziaływania wynikające z realizacji projektu dokumentu z uwzględnieniem informacji na temat stanu środowiska obszaru opracowania oraz dostępnej wiedzy dotyczącej kształtowania się zjawisk przyrodniczych.

13. PROPOZYCJA PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU ORAZ CZĘSTOŚĆ JEJ PROWADZENIA

W celu skutecznej i efektywnej ewaluacji projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji niezbędne będzie przeprowadzenie analizy i oceny proponowanych działań, a także monitoring skutków realizacji postanowień dokumentu. Ocena powinna dotyczyć przede wszystkim skuteczności, efektywności i użyteczności wyznaczonych celów. Do podstawowych zadań podjętych przez jednostki nadzorujące proces rewitalizacji należą:

- koordynowanie procesu wdrażania programu;
- aktualizowanie Programu w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań oraz potrzeb,
- ciągle monitorowanie efektów rzeczowych projektów wchodzących w zakres Programu oraz interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień bądź też nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

W przypadku realizacji przedsięwzięć zaliczanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko *według Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* wymagane będzie uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w której (jeśli wyniknie to z oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia) nałożony zostanie obowiązek monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w zakresie adekwatnym do rodzaju inwestycji.

14. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem powstałym dla potrzeb strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Charakter przeprowadzonych w niej analiz

jest adekwatny do typu ocenianego dokumentu i pozwala na dokonanie szacunkowej, jakościowej oceny oddziaływań środowiskowych.

Celem prognozy oddziaływania na środowisko była ocena w jaki sposób projektowany dokument może oddziaływać na środowisko naturalne i obszary NATURA 2000 i w jakim stopniu ustalenia projektu dokumentu sprzyjają zrównoważonemu rozwojowi.

Przeprowadzona w niniejszej prognozie analiza pozwoliła na postawienie następujących wniosków:

1. Wdrożenie ustaleń ocenianego dokumentu nie spowoduje negatywnego oddziaływania na środowisko. Przewiduje się pozytywne oddziaływanie LPR na krajobraz i dobra kultury, na jakość powietrza atmosferycznego oraz na warunki życia ludzi. Realizacja ustaleń LPR będzie realizowana równolegle z wdrażaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów strategicznych mających znaczenie dla zarządzania ochroną środowiska (program ochrony środowiska, program gospodarki niskoemisyjnej, program usuwania odpadów zawierających azbest). Przedstawione w LPR działania są wyrazem realizacji polityki ochrony krajobrazu i polityki zapewnienia wysokiej jakości warunków życia, a przy tym pozostają zgodne z polityką ochrony środowiska.
2. Treść projektu LPR jest adekwatna do problemów ochrony środowiska w zakresie, w jakim jest możliwe ich ujęcie w Programie Rewitalizacji. Pozytywny charakter oddziaływań będzie się kumulował z dalszym wdrażaniem przepisów o ochronie środowiska, o zagospodarowaniu przestrzennym oraz o warunkach technicznych w budownictwie

W wyniku przeprowadzonych analiz i ocen prognozuje się, iż zmiany w sposobie zagospodarowania przestrzennego terenów, które wystąpią w wyniku realizacji ustaleń projektu dokumentu będą miały zarówno charakter pozytywny, jak i negatywny, rozumiany jako oddziaływanie zauważalne lecz niepowodujące naruszenia standardów środowiskowych. Jednocześnie należy podkreślić, iż prawdopodobny negatywny wpływ projektów rewitalizacyjnych ujętych w Programie Rewitalizacji na stan i jakość środowiska naturalnego, został stwierdzony w stosunku do stanu istniejącego obszarów rewitalizacji w obrębie gminy Siedliszcze.

Nie przewiduje się oddziaływań znacząco negatywnych tj. powodujących zasadniczą zmianę określonych parametrów jakości środowiska, zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo i krajobrazowo cennych.

Nie przewiduje się zagrożeń dla utrzymania właściwego stanu ochrony gatunków chronionych w obrębie obszarów NATURA 2000, z uwagi na znaczne oddalenie.

Realizacja projektu ustaleń przedmiotowego dokumentu nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów NATURA 2000.

Warunkiem uzyskania optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska jest uwzględnienie, przy realizacji ustaleń zawartych w projekcie dokumentu, propozycji działań zmierzających zapobiegania lub ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko.

15. STRESZCZENIE W JĘZYKU

Prezentowane poniżej streszczenie Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Siedliszcze na lata 2016 – 2023, zawiera syntetyczne i nietechniczne podsumowanie istotnych aspektów środowiskowego oddziaływania, ustaleń i rekomendacji płynących z wymaganej przepisami prawnymi, wynikającymi z *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity z dnia 9 lutego 2016 roku Dz. U. 2016, poz. 353)*, procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (procedury SOOŚ).

Celem sporządzenia Prognozy była w szczególności:

- ✓ diagnoza stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym oddziaływaniem wraz z oceną potencjalnych skutków środowiskowych wdrożenia zapisów projektu Programu Rewitalizacji;
- ✓ przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań wraz z propozycją przewidywanych metod analizy skutków realizacji przewidzianych w Projekcie Rewitalizacji projektów rewitalizacyjnych oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

W oparciu o dostępne materiały zidentyfikowano główne problemy i zagrożenia środowiska w obszarze objętym Programem, jak również określono jego aktualny stan. Analizą stanu środowiska objęto wszystkie jego elementy, a w szczególności: jakość powietrza atmosferycznego, zasoby wodne, ochronę przyrody, hałas, odpady, promieniowanie elektromagnetyczne (PEM), zasoby surowców naturalnych, gleby, krajobraz.

Zgodnie z metodyką Prognozy na obszarze objętym opracowaniem oceniono wpływ na środowisko przyrodnicze poszczególnych projektów rewitalizacyjnych przewidzianych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji. Zasadniczym uwarunkowaniem jest to, że przedsięwzięcia wynikające z LPR nie są związane ze znaczącą ingerencją w środowisko naturalne. Przewidywane działania będą realizowane na terenie zurbanizowanym, uzbrojonym w typową infrastrukturę komunalną, na którym prowadzenie prac budowlanych i remontowych jest typowym i powszechnym działaniem. Omawiane zadania nie są związane ze zmianą sposobu zagospodarowania terenu i nie wpłyną na zmianę sposobu oddziaływania obszaru rewitalizacji na środowisko. Poprawi się natomiast jakość krajobrazu, jakość środowiska w ujęciu środowiskowych dóbr kulturowych i materialnych oraz jakość warunków życia mieszkańców. Realizacja projektów, z jednej strony przyczyni się do zmniejszenia terenów biologicznie czynnych, z drugiej zaś odpowiednie zagospodarowanie terenów zdegradowanych uwzględniające warunki siedliskowe i przyrodnicze, korzystnie wpłynie na bioróżnorodność i stan zieleni na tych obszarach.

Przedmiotem analizy w Prognozie, była ocena wpływu projektów ujętych w Programie Rewitalizacji na cele środowiskowe jednolitych części wód powierzchniowych, w obrębie których projekt Programu Rewitalizacji dopuścił realizację przedsięwzięć. Ocena stanu (potencjału) ekologicznego i stanu chemicznego wymaga oznaczenia szeregu wskaźników i porównania ich z wartościami odniesienia. Ramowa Dyrektywa Wodna nadaje priorytetowe znaczenie elementom biologicznym przy określaniu stanu/potencjału ekologicznego wód

powierzchniowych. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne, znajdują się na obszarze jednostki planistycznej gospodarowania wodami – jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) – Mogilnica o kodzie PLRW20001724529. Według *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (PGW) JCWP Mogilnica o kodzie PLRW20001724529 została oceniona jako naturalna część wód o dobrym stanie, niezagrażona osiągnięciem celu środowiskowego jakim jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód. *Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły* nie przewiduje odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych dla przedmiotowej JCWP. Należy sądzić, iż na etapie realizacji i eksploatacji projektów w obrębie JCWP Mogilnica nie spowodują one znaczących presji na osiągnięcie celów środowiskowych przez JCWP. W szerszym kontekście ocenia się, iż realizacja projektów, może przyczynić się do ochrony JCWP, a nawet poprawy jakości w stosunku do stanu obecnego. Ocenia się, iż ustalenia projektu Programu Rewitalizacji nie pozostają w sprzeczności z celami środowiskowymi dotyczącymi osiągnięcia dobrego stanu wód, określonymi w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, przy założeniu że na etapie planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zostanie zapewniony wysoki stopień dbałości o wymagania ochrony środowiska. Może to być zweryfikowane przede wszystkim na etapie postępowań administracyjnych powiązanych z merytoryczną oceną techniczną konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast ustalenia analizowanego LPR z pewnością nie kolidują z koniecznością zachowania odpowiedniego poziomu ochrony wód powierzchniowych. Wszystkie projekty rewitalizacyjne ujęte w projekcie dokumentu znajdują się w obrębie jednostki planistycznej JCWPd 90. Ocena stanu ilościowego jak i chemicznego JCWPd90 jest dobra, dla której projekt Aktualizacji PGW przewiduje derogacje wynikające z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, co spowodowane jest planowaną inwestycją związaną eksploatacją podziemną węgla kamiennego ze złoża "Ostrów". Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować niekorzystnych oddziaływań na środowisko wód podziemnych, ponieważ LPR nie wprowadza ustaleń mogących generować ryzyko oddziaływania na wody podziemne. Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wszystkie zamierzenia określone w Programie mają na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochronę jakości wód podziemnych i racjonalizację ich wykorzystania, a więc w dalszej perspektywie skutki oddziaływania dadzą pozytywny i długotrwały efekt.

Projekt LPR nie planuje celów i działań oddziałujących w znaczący negatywny sposób na obszary Natura 2000 znajdujące się w granicach obszaru rewitalizacji oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż realizacja ustaleń projektu dokumentu nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na stan siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt, gatunków obszaru NATURA 2000, integralność obszaru NATURA 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami oraz innymi formami ochrony przyrody. A zatem **nie przewiduje się występowania znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary NATURA 2000.**

W wyniku przeprowadzonych w Prognozie analiz i ocen, stwierdza się, iż w wyniku realizacji ustaleń Programu Rewitalizacji, nie wystąpią oddziaływania znacząco negatywne, czyli takie, które mogłyby spowodować zasadniczą zmianę określonych parametrów jakości środowiska, a także stanowić zagrożenie dla liczebności i bioróżnorodności gatunków roślin i zwierząt.

W celu zapobiegania i minimalizowania uciążliwości proponowanych w projekcie Programu Rewitalizacji należy stosować przy jego realizacji najnowsze dostępne technologie i wysokiej jakości urządzenia oraz materiały, a przede wszystkim należy respektować wszystkie proekologiczne ustalenia, które regulują szereg ważnych aspektów ochrony środowiska.

Przy obecnym stanie wiedzy dotyczącej możliwych do realizacji inwestycji w granicach dopuszczonych ustaleniami projektu Programu Rewitalizacji, wystąpienie znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko jest mało prawdopodobne, jednak dokładniejsza ocena możliwa będzie dopiero na etapie przedrealizacyjnym. W celu uzyskania optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska będzie uwzględnienie, propozycji działań zmierzających do zapobiegania lub ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko przedstawionych w niniejszej prognozie.

Oddziaływanie na środowisko związane z realizacją projektu Programu Rewitalizacji, nie będzie posiadać charakteru transgranicznego. Nie ma więc potrzeby przeprowadzania postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

AKTY PRAWNE:

1. Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
2. Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu;
3. Dyrektywa 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko;
4. Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (2009/147/EW);
5. Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG);
6. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2016 nr 0 poz. 138)
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923);
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzenie w ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego (Dz. U. 2005, nr 233, poz. 1988 z późn. zm.);
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 640);
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1178);
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14.06.2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. 2014, poz. 112);
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. poz. 1800);
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz.87);
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U z 2014 r., poz. 1409);
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U z 2016 r. poz. 2183);
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031);
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1883);
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. poz. 1032);

19. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tj. 2016, Dz. U. poz.71);
20. Rozporządzenie w Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 217, poz.2141);
21. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. 2012, poz. 463);
22. Rozporządzenia Nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły, (Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego 2015 rok, poz. 1284);
23. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (*tekst jednolity z dnia 13 maja 2016 roku, Dz. U. z 2016 r. 778*);
24. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. poz. 1777).
25. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (tj. 2016, poz. 353);
26. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. *tekst jednolity z dnia 10 lutego 2017 roku Dz. U. z 2017 r. poz. 519*);
27. Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (tj. z dnia 27 lutego 2015r. poz. 469 z późn. zm.);
28. Ustawa o odpadach (tj. Dz. U. 2016, poz. 1987.);
29. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tekst jednolity z dnia 27 listopada 2014 roku Dz. U. 2014, poz.1789);
30. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (*tekst jednolity z dnia 14 grudnia 2016 roku Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późniejszymi zmianami*);
31. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity z dnia 10 września 2014 roku Dz. U. 2014 poz.1446 z późn. zm.);
32. Ustawa o lasach (tekst jednolity z dnia 19 listopada 2015 roku Dz. U. 2015 poz.2100 z późn. zm.);
33. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity z dnia 9 czerwca 2015 roku Dz. U. 2015, poz. 909 z późn. zm.);
34. Ustawa z dnia 6 lipca 2001 o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. Z 2001 r., Nr 97 poz. 1051 z późn. zm.);
35. Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity z dnia 10 lutego 2017 r. Dz. U. 2017, poz. 328).
36. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity z dnia 1 lipca 2016 r. Dz. U. 2016, poz. 1131);

BIBLIOGRAFIA

1. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych wg stanu na 31.XII.2015 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2016;
2. Decyzja 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego;
3. Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP Nr 407 (Chełm - Zamość);
4. Ekologiczne uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego, Lublin 2000;
5. Europejska Konwencja Krajobrazowa;
6. Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego;
7. Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego;
8. Geografia Regionalna Polski, Kondracki J., PWN, Warszawa, 1978;
9. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011;
10. Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska);
11. Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska);
12. Konwencja o różnorodności biologicznej;
13. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010;
14. Mapa hydrograficzna Polski, Wytyczne techniczne GIS, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa 2005;
15. Odnowiona Strategia UE dotycząca trwałego rozwoju, przyjęta przez Radę Europejską dniami 15 – 16 czerwca 2006 r.;
16. Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017 – Lublin 2012;
17. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa 2011, (MP. Nr 49, poz. 549);
18. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Lublin 2015;
19. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa 2016;
20. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2008;
21. Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 – Lublin 2016;
22. Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2015 r., Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, Lublin 2016;
23. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze - 2016;
24. Zaktualizowana „Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020”, Zarząd Województwa Lubelskiego, Lublin 2005 – 2009;

SPIS TABEL

- Tabela 1. Cele strategiczne i operacyjne obszarów rewitalizacji w gminie Siedliszcze
- Tabela 2. Podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne – infrastrukturalne
- Tabela 3. Wykaz JCWP na terenie obszaru rewitalizacji w gminie Siedliszcze
- Tabela 4. Stan/Potencjał ekologiczny JCWP znajdujących się na terenie obszaru rewitalizacji
- Tabela 5. Przedmioty ochrony obszaru NATURA 2000 Dobromyśl zgodne z SDF
- Tabela 6. Ocena spójności projektu *Programu* z celami społeczno – gospodarczymi i ochrony środowiska w dokumentach strategicznych rangi międzynarodowej, wspólnotowej i krajowej
- Tabela 7. Przewidywane oddziaływania na środowisko realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych podstawowych zapisanych w dokumencie LPR
- Tabela 8. Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko celów i kierunków działań projektowanego dokumentu
- Tabela 9. Wpływ projektów rewitalizacyjnych ujętych w LPR na obszar NATURA 2000 „Dobromyśl”.
- Tabela 10. Wpływ projektów rewitalizacyjnych ujętych w LPR na obszar NATURA 2000 „Pawłów”.

SPIS RYCIN

Rycina 1. Obszar rewitalizacji w gminie Siedliszcze

Rycina 2. Użytkowanie gruntów obszaru rewitalizacji

Rycina 3. Obszary rewitalizacji na tle Lubelskiego Zagłębia Węglowego

Rycina 4. Rzeźba terenu obszaru rewitalizacji

Rycina 5. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie obszarów rewitalizacji

Rycina 6. Obszary chronione na terenie gminy Siedliszcze

Rycina 7. Przekroczenia benzo/a/pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w obszarze rewitalizacji

Rycina 8. Lokalizacja podstawowych projektów rewitalizacji oraz obszary chronione na terenie obszarów rewitalizacji.